

GRAMEX press

Kuka on
**Vuoden Emma
-tulokas?**

Aivotkin pitävät
musiikista

Haastattelussa

Hilja Grönfors
Henri Jokinen

Esa Nieminen
– monessa
mukana

1

2022

Intro

Teksti: Riikka Hiltunen ja Heikki Jokinen

Monster Peacemakerissa

HBO Max-suoratoistopalvelussa on striimattavissa *Peacemaker*-supersankarisarja, jossa kuul-
laan suomalaista musiikkia.

Helmikuussa palveluun ilmes-
tyneessä jaksossa soi Reckless

Loven *Monster*-biisi, ja aiemmin sarjassa on kuultu myös Hanoi Rocksia ja Santa Cruzia. Sarja nousi alkuvuodesta maailman striimatuimmaksi sarjaksi. ●

RECKLESS LOVE. KUVA: GRAMOPOP

Nykmusiikin yhteistyötä

Tanskalaisen musiikkialan organisaatio Snykin aloitteesta on perustettu uusi verkosto, jonka tarkoituksena on vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä klassisen ja nykymusiikin alalla. Verkostossa ovat mukana Music Finland, Iceland Music Information Centre (IMIC), Music Norway ja Unga Tankar om Musik (UTOM) Ruotsista.

Verkon ensimmäinen ponnistus on tutkia ja kartoittaa klassisen ja nykymusiikin tilannetta Pohjoismaissa ja sitä kautta hahmottaa uusia yhteistyön ja kehityksen mahdollisuuksia. ●

IISA PAJULA. KUVA: MINNI HAVAS

Podcast ja musiikillinen luovuus

Uusi Voima-lehden ja musiikintutkija **Riikka Hiltusen** podcast *Puhu minulle luovuudesta* purkaa musiikillista luovuutta monesta näkökulmasta artisti- ja tutkijavieraiden kanssa. Sarjassa pohditaan luovuutta suhteessa kaupallisuuteen, sukupuoleen ja muihin luomisen reunaehtoihin.

Ensimmäisinä vieraina on kuultu kansanmusiikkio **Pekko Käppiä** ja laulaja-lauluntekijä **Iisa Pajulaa**. Sarja on kuunneltavissa Voiman verkkosivuilla, Spotifyssa, Google Podcastissa ja Apple Podcastissa. ●

Tulokkaiden mixtape

Monspin ja HMC Publishing -musiikkikustantamon naisille ja trans-
sekä muunsukupuolisille henkilöille suunnatun studio bootcampin tuotos julkaistiin mixtapena tammikuussa. Mukana studiosessiossa oli kahdeksan artistitulokasta, joita ohjasivat ammattituottajat sekä -biisin-
kirjoittajat. Tukena olivat myös artisti-mentorit **Etta, Nelli Matula** sekä **Hassan Maikal**. ●

KUVASSA KOKOELMALEVYN KAHDEKSAN ARTISTIA. KUVA: LUMI HARTIKAINEN

Jukkarasta vuoden Wäinö

Kansanmusiikki- ja kansantanssikentän vaikuttajia palkittiin tammikuussa Eläköön Folk! -tunnustuksilla. Vuoden Wäinö-nä palkittiin Maailman musiikin keskuksen toiminnanjohtaja **Jaana-Maria Jukkara**, joka on edistänyt työssään Suomeen muuttaneiden musikoiden asemaa.

JAANA-MARIA JUKKARA. KUVA: MAARIT KYTÖHARJU

VILMA JÄÄ. KUVA: MIKKO MALMIVAARA

Muusikkojen liitto myönsi Vuoden Artisti -palkinnon **Vilma Jäälle**, ja Suomen Musiikkintekijät Vuoden Kansanmusiikkitekijä -palkinnon Akkajee-yhtyeelle. Perusteluista ja muista palkinnonsaajista voi lukea Kansanmusiikin ja Kansantanssin Edistämiskeskuksen (KEK) sivuilta. ●

OSMO TAPIO RÄIHÄLÄ. KUVA: STELLA RESMAA

Tieto-Finlandia Räihälälle

Säveltäjä **Osmo Tapio Räihälän** kirja *Miksi nykymusiikki on niin vaikeaa* (Athena) sai joulukuussa Tieto-Finlandia-palkinnon. Kirja on yleis-
tajuinen teos, joka pyrkii hälventämään vaikeuden ja elitismien stigmaa nykymusiikin ympäriltä.

30 000 euron palkinnon saajan valitsi kuuden finalistiehdokkaan joukosta konsulttitalo Milttönin varatoimitusjohtaja **Katri Makkonen**. ●

FENNICA GEHRMAN EDUSTAA MYÖS EINOJUHAN RAUTAARA (1928–2016). KUVA: ARI KORKALA

Fennica Gehrman palkittiin

Music Finland myönsi seitsemännen musiikkivientipalkintonsa Fennica Gehrmanille, joka on tehnyt töitä suomalaisen taidemusiikin ja säveltäjien kansainvälistämiseksi. Yritys on kansainvälinen kustantamo, jonka listalla on useita kymmeniä nyky-säveltäjiä.

Palkintoa on jaettu vuodesta 2015 lähtien ja tähän saakka valinnoissa ovat painottuneet kevyeen musiikkiin erikoistuneet toimijat. ●

Unesco listasi viuluperinteen

Kaustislainen viuluperinne on liitetty Unescon aineettoman kulttuuriperintön listalle. Samalla listalla ovat jamaikalainen reggae, argentiinalainen tango ja portugalilainen fado.

Suomesta listalle on aiemmin yltänyt vain saunaperinne. Viuluperinettä on kampanjoitu listalle jo vuodesta 2016 lähtien. ●

KAUSTISELLA TOIMIVA NÄPPÄRIT ON PERINNEMUSIIKISTA PONNISTAVA MUSIIKKIKASVATUSFILOSOFIA. KUVA: RISTO SAVOLAINEN

Musiikkitietoa Finnaan

Kulttuuri- ja tiedeaineistoja kokoa-
vasta Finna.fi-palvelusta löytyvät nyt myös Maailman musiikin keskuksen aineistot: yli 18 000 nimikettä kirjoja, nuotteja, äänitteitä, filmejä sekä soittimia maailman eri musiikkikulttuureista.

Mukana on myös Kulttuuri-
kunta Uulun, Kanteleliiton ja Suomen Kansanmusiikkiliiton kirjasto- ja arkistoinneistoja. ●

MAAILMAN MUSIIKIN KESKUKSEN JULKAISEMA ADRIANO ADEWALEN JA NATHAN RIKI THOMSONIN LEVY SONIC POEMS FROM AN UNKNOWN LAND. KUVA: JANNE AHONEN

Miljoona dollaria Sibelius-Akatemialle

Sibelius-Akatemian Global Music -koulutusohjelma on saanut miljoonan dollarin lahjoituksen yhdysvaltalaiselta **Elsa Brulelta**.

Suomensukuinen hyväntekijä kiinnostui kulttuurienvälistä vuoropuhelua lisäävästä, kymmenen vuotta sitten perustetusta koulu-

tusohjelmasta Suomen vierailullaan vuonna 2019.

Lahjoituksen avulla Sibelius-Akatemian tarkoituksena on esimerkiksi lisätä yhteistyöhankkeita maahanmuuttajien kanssa sekä myöntää stipendejä opiskelijoille. ●

GLOBAL MUSIC -OPISKELUJAT ESIINTYMÄSSÄ SIBELIUS-AKATEMIAN KONSERTISSA. KUVA: TAIDEYLIOPISTO

Pääkirjoitus

LAURI KAIRA
Päätoimittaja

Seuraava askel eteenpäin

Ueimmat meistä eivät lue eduskunnan mietintöjä. Se on harmi. Vaikka ne eivät juonellisesti päihitä kotimaista kaunokirjallisuutta, niiden eteen on tehty paljon työtä ja niissä on tärkeitä uutisia. Kerron tässä niistä kaksi.

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta vaati joulun alla budjettimietinnössään (33/2021) hallitukselta toimia taiteilijoiden hyväksi. Se vaati hallitukselta korjauksia sekä taiteilijan työttömyysturvaan että yksityisen kopioinnin hyvitykseen.

Valtiovarainvaliokunta on kahden budjettivuoden aikana hakenut ja saanut näille vaatimuksilleen koko eduskunnan yksimielisen tuen. Kiitos tästä!

Kiitos myös siitä, että toisessa niistä on ryhdytty toimeen. Kuten sivulla 16 kerromme, hallitus päätti työllisyyspaketissaan korjata taiteilijoiden työttömyysturvan valuvian.

Seuraavaksi odotetaan, että hallitus ryhtyy yhtä päättäväisiin toimiin yksityisen kopioinnin hyvityksen osalta.

Vaikka yksityinen kopiointi on säilynyt samassa suuruusluokassa (257–295 miljoonaa kopiota) vuodesta 2017 asti, vuositain joudutaan vääntämään siitä, leikataanko hyvityksestä pois noin kolmasosa vai pidetäänkö se ennallaan. Tämä on turhauttavaa kaikille.

Niinpä valtiovarainvaliokunta esitti, että yksityisen kopioinnin hyvitys vaikiinnutetaan seuraavaksi neljäksi vuodeksi 11 miljoonaan euroon. ”Tällä on merkittävä vaikutus pienituloisten taiteilijoiden taloudelle sekä useille sadoille av- ja musiikkituotantohankkeille ja kulttuuritapahtumille eri puolella Suomea”, valiokunta kirjoittaa.

Koko eduskunta yhtyi valiokunnan kantaan ja lausui yksimielisesti: ”Eduskunta edellyttää, että yksityisen kopioinnin hyvitykseen osoitetaan vuosia 2023–2026 koskevassa julkisen talouden suunnitelmassa vähintään 11 milj. euron vuotuinen määräraha.”

Eduskunta on puhunut, pallo on hallituksella. Tämä päätös tulee tehdä nopeasti. Kyse on pienistä rahoista valtion budjetissa, mutta suurista kulttuurialalla. ●

KUVA: ANTTI NYMAN

EMMA-PALKITUT julkistetaan 6.5.2022 Helsingin Jäähallissa pidettävässä Emma Gaalassa. Palkintokategorioita on 17, joista Vuoden tulokas on yksi.

Arppa

AARO AIROLA

Levy-yhtiö: Johanna Kustannus / Universal Music

KUVA: ANDRE POZUSIS

Arppa julkaisi viime syyskuussa *Kino-valon alla* -albumin, joka on vedonnut niin suureen yleisöön kuin kriitikoihin. Albumilta poimitut singlet *Laila*, *Väistä*, *Hauki* ja *Oulu (theme)* nousivat laajaan valtakunnalliseen radiosoittoon. Indiepoprockia esittävä artisti on ehtinyt jo nauttia suurta livesuosiota.

Arppa eli **Aaro Airola** (s. 1996) on kunnostautunut myös näyttelijänä niin kameran edessä kuin näyttämöllä. Vajaat viisi vuotta sitten hän esiintyi Kokkolassa Yksipihlajan kesäteatterissa.

”Ohjaaja **Pauli Poranen** kehotti minua laulamaan esityksessä. Sain myönteisestä yleisöpalautteesta uskoa musiikintekemiseeni. Ensimmäisen lauluni tein muutettuani 2018 Kokkolasta Turkuun. Tuo *Vartiovuori*-kappale löytyy 2020 julkaistulta *Laavalamppuja*-debyyttialbumiltani.”

Vuonna 2018 Arppa sai taustalleen myös yhtyeen, jossa soittavat **Ville-Veikko Airaniemi**, **Antti Ahoniemi** ja **Okko Saastamoinen**.

”He ovat todella muuntautumiskykyisiä ja taitavia. Bändini pojilla on hyviä ideoita ja korkea työmoraali. He soittavat hienosti, ovat avuliaita ja lisäksi vielä loistavaa seuraa.”

Arppa kertoo tekevänsä laulut omissa oloissaan. ”Sen jälkeen esitän ne riisuttuina versioina bändilleni. Sovitusvaiheessa pyrimme siihen, että kappaleet eivät muistuttaisi liikaa toisiaan.”

Arppa kertoo saaneensa musiikin myötä paljon uusia ystäviä.

”Pidän artistina olemisessa myös siitä, että saan melko usein nukkua pitkään. Aiemmissa työpaikoissani olen joutunut heräämään paljon aikaisemmin.”●

Kuka heistä on Vuoden tulokas?

Toukokuussa järjestettävässä Emma Gaalassa Vuoden tulokkaaksi ovat ehdolla Arppa, Hassan Maikal, Pyrythekid, Sexmane ja Viivi.

Teksti JUHANA UNKURI

Hassan Maikal

HASSAN MAIKAL

Levy-yhtiö: Sony Music Entertainment

KUVA: ALL DAY

Hassan Maikalin musiikissa rap ja r&b yhdistyvät popmelodioihin. Herkän laulusoundin omaavan artistin debyyttialbumi *Betonitarha* ilmestyi toukokuussa 2021. Tuotannollisesti kokeileva ja kunnianhimoinen albumi sisältää muun muassa singlet *Hullu*, *Yksinäistä* ja *Tänään*.

Albumi on artistin kasvutarina, johon sisältyy oman äänen ja yhteisön löytäminen.

Helsingin Kontulassa varttunut Hassan Maikal toteaa, että monesti betonilähiöt mielletään ongelmallisiksi ja turvattomiksi-kin paikoiksi.

”Kontulassakin on omat haasteensa, mutta esimerkiksi minulle se on turvapaikka, jossa yhteisöllisyys kukkii. Mielestäni oleellista ei ole se missä ihminen asuu, vaan se miten omaan yhteisöön voi vaikuttaa myönteisellä tavalla päivittäin.”

Hassan (s. 1996) alkoi soittaa rumpuja ollessaan ala-asteen kolmannella luokalla. Noin 12-vuotiaana hän rakensi Kivikon nuorisotalolle studion ja alkoi tehdä musiikkia aktiivisesti. Neljä vuotta sitten hän kohtasi tuottaja **Alvar ”Yrjänä” Escartinin**.

”Yrjänään tutustuminen oli yksi urani merkittävimmistä hetkistä. Hänen kanssaan

aloin työstää *Betonitarha*-albumia. Muistan, että noihin aikoihin oli tosi tärkeää oppia kuuntelemaan itseään ja tutustua itseensä enemmän tekstien kautta.”

Hassan kertoo haluavansa jakaa musiikkiaan ihmisille tarinoita omasta ympäristöstään.

”Toivon, että kuulija voi peilata niihin omaa elämäänsä ja sitä kautta löytää biiseistä itselleen merkityksen. Haluan käydä musiikssani läpi vaikeitakin aiheita. Artistiudessa ja musiikin tekemisessä minulle on tärkeää myös jatkuva kehitys, ihmisenä kasvaminen ja uuden oppiminen.”●

Pyrythekid

PYRY HALTTUNEN

Levy-yhtiö: Warner Music Finland & Monsp Records

KUVA: VERNERI LINNA

Jyväskyläläisen rap-artisti **Pyrythekidin** (s. 2001) elokuussa julkaistu *KID 2* -albumin ensimmäinen single *Epä-kobtelias* (feat. **Axel Kala & Gettomasa**) striimasi platinaa ja pysyi noin puoli vuotta Suomen Spotifyn top 50 -listalla. Hiphopin alagenreillä leikittelevä artisti voitti YleX Läpimurto 2021 -yleisöäänestyksen.

Lapsena Pyrythekid eli **Pyry Halttunen** soitti rumpuja, ja alkoi tehdä sittemmin dj:n hommia.

”Jossakin vaihteessa kaverit yllyttivät minut dj-pöydän takaa räppäämään. Musiikkia jo pidempään tehtyäni hiffasin yht’äkkiä, että tää ei kuulostakaan enää niin huonolta kuin kaksi vuotta sitten.”

Ensimmäisen kokopitkän, *KID*-nimisen albuminsa Pyrythekid julkaisi 2020. Levy-yhtiö oli Överdog. ”Ekan levyn myötä homma muuttui vakavammaksi. Aloin katsomaan

omia liikkeitä ja suunnitelmia eri tavalla kuin ennen.”

Pyrythekid kertoo tekevänsä musiikkia, josta hän itse pitää.

”Toivon kuulijoideni voivan samaistua biisien tunnetiloihin ja tarinoihin. Musaa haluan tehdä niin kauan kuin se tuntuu itsestäni hyvältä ja jengi fiilaa. Jos se joskus ei enää tunnu minusta hyvältä, niin sitten lopetan.”

Tärkeimpinä esikuvinaan hän pitää ympärillään olevia läheisiä kollegoita. ”Jyväskylä on ehdottomasti paras mahdollinen alusta jutuleni. Musaskene on tiivis ja kaikki tietävät siellä toisensa, joten porukat tekevät paljon yhteistyötä.”

Pyrythekid kertoo saaneensa inspiraation kaikkeen musiikkiinsa omasta elämästään. ”Parasta artistina olemisessa ovat olleet ne hetket, kun on kuullut olleensa jollekin toiselle avuksi, kun oma biisi on jeesannut häntä jossain.” ●

Sexmane

MAX SENE

Levy-yhtiö: Sony Music Entertainment

KUVA: HAYLEY TRA MY LÉ

Räppäri **Sexmane** eli **Max Sene** striimasi 2019 julkaistulla *Sex-tape*-debyyttialbumillaan indie-nä kultaa ja pysytteli 80 viikkoa virallisella albumilistalla. Viime lokakuussa Sexmane julkaisi toisen albuminsa *Väärinymmärretty*, jonka kaikki 16 kappaletta nousivat Suomen Spotifyn top 200 -listalle. Kuunnelluinta *Mama*-kappaletta on striimattu jo yli 5 miljoonaa kertaa.

Albumilla käydään läpi erilaisia tunnetiloja: epävarmuutta, kaipausta, vihaa, surua, epätoivoa, ahdistusta ja toiveikkuutta sekä herkkyyttä ja nöyryyttä. Energisestä lavaesiintymisestä tunnettu Sexmane ehti ennen korona-aikaa kerätä keikkapaikkoja täyteen ympäri Suomen.

Siilinjärvellä kasvanut Sene kunnostautui nuorempana skeitti- ja lumilautailupiireissä. Musiikkiin hän alkoi satsata enemmän 2019, jolloin hän muutti Vantaan Tikkurilaan parin ystävänsä kanssa.

”Aloin tehdä musiikkia päivittäin ja ottaa sen enemmän tosissaan, koska se tuntui hauskalta ja kiinnostavalta. Pian huomasin laittavani musiikkiin kaiken aikani. Samalla kehityin.”

Nykyään Helsingissä asuva parikymppinen Sexmane toteaa, että melodiat ovat hänen musiikissaan isossa roolissa. Hän haluaa tehdä erityisesti biisejä, joihin muut voivat samaistua.

”Välillä tulee tehtyä oudompiakin biisejä, joiden sanoitukset eivät aukea muille niin helposti. Ja välillä haluan tehdä hauskanpitomusaa, jolla ei ole välttämättä mitään syvällisempää merkitystä”, hän luonnehtii.

Sexmane kertoo inspiroituneensa viime aikoina musiikinteossa eniten omista tunteistaan. ”Olen alkanut ymmärtää omia tunteitani paremmin ja laittanut niitä paperille.” ●

Viivi

VIIVI KORHONEN

Levy-yhtiö:
Capitol Records /
Universal Music

KUVA: SARA LEHTOMAA

Parhaillaan debyyttialbumiaan viimeistelevän **Viivin** (s. 1999) viittä singleä on kuunneltu suoratoistopalveluissa jo lähes 20 miljoonaa kertaa. *Lääke*, *USA* ja *Hyväuskoinen* olivat viime vuoden isoimpia hittejä.

Viivillä on lähes 40 000 someseuraajaa. Eri-tyisen aktiivinen hän on ollut TikTokissa.

”Koen somen ja varsinkin TikTokin isona osana minun artistina olemistani. Moni on löytänyt sen avulla musiikkini. Samalla some on ollut korona-aikana oikeastaan ainoa tapa kommunikoida ihmisten kanssa musastani.”

Joroisilta kotoisin oleva Viivi eli **Viivi Korhonen** voitti 2010 Karuselli-lastenlaulukilpailun ja sijoittui 2013 The Voice Kids -kilpailuissa toiseksi **Elastisen** tiimissä.

”Olen aina tykännyt laulaa, soittanut seitsemän vuotta pianoa ja ollut musaluokilla. The Voice Kidsin jälkeen syttyi isompi kipinä. Tajusin selkeästi, että haluan olla artisti, ja aloin tehdä kotonani pikkuhiljaa melodioita ja tekstinpätkiä.”

Nykyään Helsingissä asuva Viivi teki 2018 levytyssopimuksen Capitol Recordsin kanssa. Hänen musiikkinsa on modernia suomipopia, jonka keskiössä ovat isot kertosäkeet ja hieno laulusoundi. Musiikkia hän tekee yhdessä **Joonas Kerosen** ja **Lauri Halavaaran** kanssa.

Viivi haluaa kehittyä niin biisintekijänä kuin artistina. ”Haluan tehdä kaiken aina niin hyvin kuin vaan ikinä voin. Esimerkiksi livekeikkojen eteen olemme tehneet jo nyt paljon töitä. Ja haluan tehdä merkityksellistä musiikkia, johon jengi voi samaistua.”

”Musantekemisessä parasta on se, kun me saadaan tehtyä biisi, joka ’hyppää meidän kaikkien rimojen yli’, eli se on meidän kaikkien mielestä sairaan hyvä biisi.”●

Gramexilta yli 21 miljoonaa musiikille

Ulkomailta saatiin ennätysmäärä korvauksia.

Teksti LAURI KAIRA

Gramex jakoi viime vuonna 21,1 miljoonaa euroa musiikin tekijänoikeuskorvauksia.

Korvaussummasta jaettiin 8,8 miljoonaa taiteilijoille ja 12,3 miljoonaa euroa tuottaja-asiakkaille.

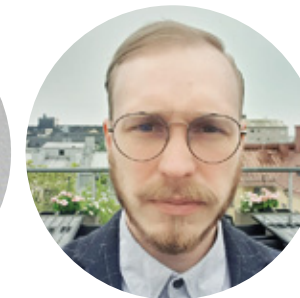
Ulkomailta kerättyjen korvausten määrässä tehtiin historiallinen ennätys: yhteensä 1,2 miljoonaa euroa.

”Valtaosa ulkomaankorvauksista, 1,1 miljoonaa, oli taiteilijakorvauksia musiikin esittäjille ja artisteille”, kertoo Gramexin oikeudenhaltijayksikköä vetävä johtaja **Tuomas Talonpoika**.

Kartoitus tehostuu

”Ulkomaan korvauskertymän kasvuun on vaikuttanut Gramexin ja kansainvälisten toimijoiden äänitiedatan ja datansiirron kehitystyö.”

Ulkomaisen korvauskertymän kasvu ei siis johdu suomalaisen musiikin soittomäärän kasvusta, vaan siitä, että Gramex pystyy valvo-

Gramex kerää nyt entistä tehokkaammin rahaa ulkomailta, sanoo Tuomas Talonpoika (vas.). Niko Tuomonen kertoo, että Gramexin korvauskertymä nousi jo korona-aikaa edeltävälle tasolle ja ylikin.

KUVA: TUOMAS TALONPOIKA / LAURI KAIRA, NIKO TUOMONEN / HENKILÖKOHTAINEN ARKISTO.

maan ja kartoittamaan suomalaisen musiikin käyttöä entistä paremmin.

”Edistyneillä dataratkaisuihin entistä useammat musiikin käyttötilanteet saadaan mukaan korvausten piiriin ja musiikkialan tulovirtaan”, sanoo Talonpoika.

Kertymä korona-aikaa edeltävälle tasolle Ulkomaan korvausten kasvu siivitti korvauskertymän hyvälle tasolle.

”Kokonaisuudessaan Gramexin korvauskertymä nousi korona-aikaa edeltäneen vuoden 2019 tasolle ja vähän ylikin”, sanoo Gramexin talouspäällikkö **Niko Tuomonen**.

”Vuonna 2019 Gramex keräsi 23,6 miljoonaa euroa ja tilintarkastuksen ollen vielä kesken, suurusluokkaa vuonna 2021 on noin 23,8 miljoonaa.”

Suurimmat kertymät tulivat musiikin mediakäytöstä ja taustamusiikista. Koronan aiheuttamat rajoitukset vaikuttivat edelleen taustamusiikin ja kaupallisten radioiden korvauskertymiin.

Gramexilla on yhteensä 60 466 asiakassopimusta muusikko- ja tuottaja-asiakkaiden kanssa. Musiikkia käyttäviä lupa-asiakkaita Gramexilla on noin 32 000.●

ESA NIEMINEN

- Syntynyt 1952 Tampereella. • Musiikinopettaja, Sibelius-Akatemia 1978.
- Tuottanut ja säveltänyt muun muassa seuraaville artisteille: **Paula Koivuniemi, Katri Helena, Yölintu, Arja Koriseva, Four Cats, Jari Sillanpää, Kirka, Frederik, Markku Aro, Lea Laven, Anna Eriksson, Annika Eklund**, Komiat. • Levytettyjä sävellyksiä noin 800, sovituksia noin 2 500, esiintyy yli 1 500 äänitraidalla. • Musiikkia teatteriin muun muassa: *Kapteeninkadun tyttö, Liz, Äidinmaa*. • Musiikkia elokuviin muun muassa: kolme *Risto Räppääjä* -elokuvaa, *Olavi Virta, Pelle Hermannin*.
- Soololevytyksiä: *Kookas kulkija* (1976) ja *Omillaan* (2005), Four Catsin albumit vuodesta 1994 alkaen. • Tunnustuksia: Georg Malmstén -tunnustus-palkinto 2014, Kullervo Linna -säätien palkinto 2015, kymmeniä kulta-, platina- ja timanttilevyjä.

KUVA: NICLAS MÄKELÄ / OTAVA

Iskelmän Iso Mies

Paula Koivuniemen, Katri Helenan, Yölinnun ja monen muun tuki ja turva Esa Nieminen on katsellut aitiopaikalta suomalaista äänitetuotantoa vuosikymmenien ajan.

Teksti TOMMI SAARELA

Kun armeijasta kotiuttamistaan odottava 25-vuotias **Esa Nieminen** sai 1970-luvun lopulla Sibelius-Akatemiasta musiikinopettajan paperit, hän alkoi selata puhelinluettelosta Helsingin koulujen numeroita aakkosten alusta. Kolmeen ensimmäiseen hän soitti, ja jokaisesta kysyttiin: koska voit aloittaa?

Liiankin lämpimästä vastaanotosta hämmentyneenä Nieminen päätti painaa jarrua. Popmusiikkia hallitsevalle miespuoliselle musiikinopettajalle oli kiihkeä tilaus.

”Olin voinut sillekin tielle lähteä, alkaa tehdä opettajan duunia. En ole varma kuinka pitkään”, Esa Nieminen miettii valintojaan nyt 70-vuotispäivänsä kynnyksellä.

Niemisestä ei musamaikkaa tullut, ja hyvä niin: tuli yksi maamme menestyneim-

mistä musiikkituottajista, jonka ansiot tunnustetaan erityisesti iskelmämusiikin saralla.

Nieminen oli jo ehtinyt testata soolouraa yhden pitkäsoiton verran, kun Pihasoittajien **Kim Kuusi** houkutteli hänet Finnlevvyyn. Myöhemmin kaksikko myös lähti Finnlevystä yhdessä perustamaan Musicmakersia. Se toimi lähdössä mainosmusiikin parissa mutta laajensi levytuotantoon.

Niemisen kuunnelluimpien sävellysten joukkoon mahtuu lukuisia mainosralleista lavennettuja kappaleita, kuten **Matti Eskon** unohtumattomasti tulkitsema *Rekkamies*.

Sen toiseksi säveltäjäksi merkitty mainosmaakari **Juha Tapaninen** teki Niemisen kanssa muitakin mainosmusiikin klassikoita, kuten sen jossa lauletaan ”Sinäkö se oot, niin monen vuoden jälkeen muistatko mua” tai ”Niin hyvää ettei sanotuksi saa”. >>>

KUVA: NICLAS MÄKELÄ / OTAVA

>>>

Laululla käyntiin

Tampereella syntyneen Niemisen elämään ki-tara ja piano olivat tulleet jo koulunkäynnin alkaessa. Laulu oli tullut vieläkin aiemmin.

”Lapsuudenkodissani laulettiin aina. Vanhemmillani oli nuottikorvaa ja he osasivat paljon lauluja ulkoa.”

Helsinkiin muutettuaan Nieminen hyp-päsi lukioikäisenä folk-aallon viimeisille lai-neille ja teki ensilevytyksensä uskonnollis-henkistä musiikkia albumille *Minimessu ja Lauluja elämästä*.

Sitä seurasi sooloalbumi *Kookas kulkija*. Sen jälkeen suunnitelmat muuttuivat, ja Nie-minen huomasi istuvansa Finnlevyissä talon nuorimpana äänitetuottajana. Samoilla käy-tävillä käveli kevyen musiikin ”Kuka kukin on” **Toivo Kärjestä Vexi Salmeen**.

Musiikkibisneksessä kaikki oli kuiten-kin murroksessa. Elettiin *Finnbitsien* kulta-aikojä, ja levytysten työnjohto alkoi liukua vanhoilta parroilta Niemisen lisäksi **Veikko Samulille, Jori Sivoselle** ja **Kassu Halo-selle**. Tulokkaat alkoivat työstää uudentyyp-pistä diskopoljentoon nojaavaa iskelmää.

”Osuin hyvään rakoon. Ovet aukesivat oikeisiin paikkoihin. Mutta onnea tarvitaan, koska on monia, jotka osaavat paljon ja ovat lahjakkaita, eivätkä saa koskaan niitä samoja ovia auki.”

Ensimmäiset osumat

Niemisen ensimmäinen täysosuma tuottajana oli Finnscandia-konsernin uudenkarheassa Takomo-studioissa tehty **Frederikin** albumi, jonka kruu-nasi kevään 1979 Euroviisuista na-pattu käännösiskelmä *Tsingis Khan*. Albumista tuli niin Niemisen kuin artistinkin ensimmäinen kulta-levy.

Juha ”Junnu” Vainio oli noihin aikoihin jo lopettele-massa käännösbisnien sanoittamista. Käännöspalkkiot eivät olleet kummoisia, ja Vainiolla oli rimakin niin korkealla: hän tapasi kirjoittaa laulujen tarinat kokonaan uusiksi.

”Onneksi Junnu suostui tekemään *Tsingis Khanin*. Hänen tekstinsä tuossa mollijunttidiskobiisissä hymyilyttää minua yhä.”

Frederikin seuraavalle albumille tuli **Raul Reimanin** nokkelasti sanoittama *Kolmekymppinen*, joka onkin sitten jo Niemisen oma sävellys. Siitä tuli vuoden 1980 isoimpia hittejä, ja se soi tänäkin päivänä.

Niinä vuosina, kun Nieminen työskenteli levy-yhtiöön palkattuna tuottajana, hän huolehti koko le-vyistä: laulujen valinnasta solistin

Musicmakersin ensimmäisessä studiossa musiikki saatiin ensi kertaa Suomessa lukittua aikakoodilla videoon. Esa Nieminen seisomassa, uuden 16-kanavaisen mikserin hanikoissa tuottaja Kim Kuusi ja äänittäjä Rene Sirén.

”Osuin hyvään rakoon. Ovet aukesivat oikeisiin paikkoihin.”

harjoittamiseen, ja studioaikojen sekä soitta-jien buukkaamisesta budjettikuriin. Tehtiin viihdettä, jopa taidetta, mutta loppupelissä onnistuminen mitattiin sillä, tuottiko levy voittoa vai tappiota.

”Tuottajalla oli laadullisen ja taiteel-lisen vastuun lisäksi taloudellinenkin vastuu. Onneksi iskelmälevyjen teke-misen tyyli ja tempo oli sisäänraken-nettu kaikkien Takomossa työskentelevien toimintatapaan.”

Tähtiä tekemässä

Esa Niemisen tuottajanuralla kolme artistia nousee yli muiden: **Paula Koivuniemi, Katri Helena** ja Yö-lintu.

Koivuniemi itse on kuvaillut jän-nittäneensä ensitapaamistaan uu-den tuottajansa kanssa kuin koulu-tyttö, ja oli Niemistäkin kuulemma vähän jännittänyt – vaikkei Koivu-niemi tuolloin suuri tähti ollutkaan.

Nieminen levytti ja esiintyi legendaarisen lauluyhtye Four Catsin jäsenenä 25 vuoden ajan. Vasemmalta Martti Metsäketö, Esa Nieminen, Kai Lind ja Pentti Lasanen.

KUVA: ESA NIEMISEN KUVA-ALBUMI

KUVA: PÄIVI PELTONEN / LEHTIKUVA

Ennen kuin yleisö vuosituhanen vaihteessa pääsi näkemään Leidit lavalla, he treenasivat viikkokausia Niemisen johdolla show'taan – ja levyttivät nostalgia-albumin. Vasemmalta Lea Laven, Marion Rung, Paula Koivuniemi ja Katri Helena.

Sellainen hänestä tuli vasta ensimmäisen Niemisen tuottaman levytyksen myötä.

Urakan aluksi Nieminen kuunteli muh-kean pinon eurooppalaisia iskelmälevyjä löytääkseen artistilleen sopivaa levytettävää. Pinosta löytyi ranskalaisen **Marie Myriamin** levyttämä *Le cœur somnambule*. Raul Reiman otsikoi kappaleen suomeksi *Tummat silmät, ruskea tukka*.

1980 julkaistua Koivuniemen uutuus-albumia myytiin timanttilevyyn oikeuttavat 50 000 kappaletta, mikä oli roimasti enem-män kuin yksikään Paulan levy sitä ennen. Niemisen tuottajanuran ensimmäinen mega-tähti oli syntynyt.

Samalla Nieminen lähti johdattelemaan artistia polulle, jota pitkin tämä ei itse olisi kovin pitkälle tohtinut astua.

”Paulalla ei ollut luottoa suomalaiseen kuulijakuntaansa. Hän ajatteli, että pitää le-vyttää matskua jota voi esittää tanssilavoilla ja -ravintoloissa, joissa hän kiersi tienaamassa leipänsä. Mutta tein päätöksen, että osa bii-seistä tehtiin korville, ei pelkästään jaloille. Tuottajan tehtävänä on aistia, mikä on artistin asema kentällä ja mitä yleisö odottaa.”

Leidien taustavoima

Paulan seuraavia albumeita tuottaessaan Nieminen kuunteli pahimmillaan neljäsataa keskieuropalaisen naisen esittämää laulua per levy. Ja kun oman mantereen sävelaar-teisto oli kahlattu, potentiaalisia käännöshit-tejä alettiin kaivaa kauempaa.

Jamaikalaissyntyisen **Claudja Barryn** esittämästä diskohitistä *Boogie Woogie Dancin'*

Shoes tuli *Sata kesää, tubat yötä*, ja siinä oli nimikappale seuraavalle Paula-albumille. Hittiputki sai jatkoa.

Mutta sekin oli alkua, sillä tämän jälkeen Nieminen höristeli korviaan San Remon fes-tivaaleilla esitetyn italialaisiskelmän *Maledetta Primavera* suuntaan.

”Paula valitti, että biisi olisi suomalaisille liian vaikea, ei ne sellaisia ota omakseen eikä tule koskaan ymmärtämään”, Nieminen muistaa.

Toisin kävi, kun **Kaisu Liuhalan** väke-västi uudelleen suomeksi tekstittävä *Aikui-nen nainen* julkaistiin.

Paula-hittien putken kruunasi vuositu-hannen taitteessa Niemisen säveltämä *Kun kuuntelen Tomppaa*. Tuottajan ja artistin yh-teistyö jatkui 2000-luvun puolelle asti.

Paulan menestyksen innoittamana myös **Katri Helenaa** oli neuvottu liittymään Nie-misen artistikatraaseen. Hänen tuottamansa Katri Helenan paluualbumi *Anna mulle tähti-taivas* löikin kaikki ennätykset, ja nosti artis-tin supersuosioon, johon mahtuu vaikka mitä euroviisukarsintojen voitosta etnoiskelmiin.

Esan levyllä tuottama *Tule luo* voitti euro-viisukarsinnat, ja Katri lähti edustamaan Suomea Eurovision laulukilpailuihin Irlan-tiin. Kansanmusiikkiin vivahtavista kappaleista tunnetuin esimerkki taas on Niemisen säveltämä ja **Sinikka Svärdirin** 1990-luvun puolivälissä sanoittama *Vie minut*.

Katria ja Paulaa Nieminen luotsasi vielä vuosituhanen vaihteen *Leidit lavalla* -jätti-produktiossa, jossa neljä kansakunnan iskel-mäikonia yhdistivät voimansa konserttilavalla ja nostalgiaa tihkuvalla albumilla. Katrin, Paulan, **Marionin** ja **Lea Lavenin** ohjelmis-tossa oli niin monta hittiä yhdelle illalle, että niistä täytyi punoa pitkiä sikermiä.

Humpan Hurriganes

Niemistä kiinnostaa tapahtumaketju, miten joku onnistuu tulemaan tähdeksi, ja millä eväillä se milloinkin toteutuu. Tarvitaan vah-voja tukivoimia ja kunnollista musiikkia, mutta nekään eivät riitä jos esittäjältä puut-tuu säteilyä.

KUVA: MARTTI JÄRVELÄINEN

Finnhits-konkareiden kokoontumisajot syksyllä 2004, vasemmalta Esa Nieminen, Markku Aro, Eini, Danny, Taiska, Kisu, tuotantoa edustavat Jive Väänänen ja Pirre Nieminen sekä taustakuoro D'Voices.

”Biisi on kaikkien mielestä hyvä, mutta sen oli tehnyt ’väärä’ mies.”

Esa Niemisen muistelmateos ”On elämä laulu” ilmestyy 70-vuotissyntymäpäivän kunniaksi huhtikuussa Otavan kustantamana.

KUVA: NICLAS MÄKELÄ / OTAVA

>>>

”Vaikka joku laulaa kuinka hyvin, aina sitä ei suostu uskomaan, että tyypin ole- muksessa ei ole mitään mielenkiintoista. Voi kuinka paljon vuosikymmenien aikana on tullut hukattua energiaa väärin tyypeihin!”

Mutta energiaa pitää hukata, sillä jos- kus väärin tyyppien seasta löytyy oikeakin. Niemisen huippulöytö on **Simo Silmun** johtama Yölintu, josta kasvoi lajityyppinsä ylivoimaisin nimi. Sen menestystarina käyn- nistyi heinäkuuisena iltana 1996, kun Niemi- nen katsoi telkkarista *Kesäillan valssia*.

”Nämä hörökorvaiset hontelot soittivat muutaman biisin, ja ajattelin että juman- kauta, nämähän taitaa olla alaikäisiä. Oli erikoista, että juniorit vetivät vanhaa tanssi- musaa.”

Yölinnun keltanokat nousivat supertäh- teyteen Niemisen luotsaamana. Svengistä ei ollut alussa tietoaakaan mutta tanssijoiden mielestä poljento oli kohdallaan. Bändi oppi nopeasti, ja aloitti iskelmän uuden aikakau- den: siitä tuli humpun Hurriganes ja tanssi- musiikin Dingo.

Niemisen tuotantovaistolla Yölinnun alkupään neljä peräkkäistä albumia myivät platinaa, parhaat jopa tuplaten. Hedelmäl- linen yhteistyö kesti viitisentoista vuotta, jona aikana Satakunnan klopit kasvoivat aikamiehiksi.

Yölinnun nousukiidon aikoihin MTV3:n *Bumtsibum* teki Niemisestä it- sestään koko kansan tv-kasvon. **Marco Bjurströmin** ja **Seppo Hovin** kanssa käy- tiin pokkaamassa palkintoja ja kerättiin miljoona silmäparia television ääreen joka lauantai. Vastaaviin lukuihin ei nykypäivän sirpaloituneessa mediatodellisuudessa enää kukaan yllä. Musiikkivisailu pyöri televi- siossa kahdeksan vuotta.

Myrskyn silmässä

2000-luvun puolella äänitetuottajien toimen- kuvassa alkoivat puhaltua uudet, aika myrs- kyisätkin tuulet. Kun iskelmäalbumit oli ai- emmin uskottu yhden tuottajan hoiviin, nyt alettiin keittää soppaa monen kokin voimin.

Siinä kun **Anna Erikssonin** läpimurto- albumi *Kun katsoit minuun* oli vielä Niemisen tuottama, seuraava pitkäsoitto pirstottiin jo puolelle tusinalle tuottajalle ja yhtä moneen studioon.

Kun katsoit minuun oli Niemisen sävellys, ja edeltävän albumin jättihitti, ja silti hänen korviinsa kantautui huhu, ettei häntä oltaisi haluttu enää tälle artistin uudelle pitkäsoitolle.

– Annalle oli levy-yhtiössä tokaistu, että se Nieminen on hittinsä säveltänyt, eikä voisi enää onnistua.

Toisin oli määrätty. Levy valmistui, mutta sillä ei ollut levy-yhtiön mielestä potentiaa- lista hittiä. Oli pakko pyytää konkari hätiin.

”Kun **Gugi Kokljuschkin** oli kuunnellut matskun läpi hän tilasi minulta sinkkubiisin. Sävelsin sellaisen **Sinikka Svärdin** tekstiin *Kaikista kasvoista*.”

Siitä tuli otsikkolaulu 2003 julkaistulle albumille, joka myi platinaa edeltäjänsä ta- voin, ja tästäkin nimikappaleesta tuli edeltä- jänsä tavoin Erikssonin laulajanuran tunne- tuimpia.

Tätä ennen esitettiin kuitenkin erikoinen näytelmä.

”Yhden radioaseman jätkät sanoivat, että *Kaikista kasvoista* nousisi tosi korkealle soitto- listalla, mutta jos biisi on Esa Niemisen, he ei voi sitä soittaa. Levy-yhtiöstä kysyttiin, voisinko muuttaa kappaleen tekijätietoihin nimeni!”

Anna Erikssonin esittämän superhitin säveltäjäkrediiteissä lukee pseudonyymi **E. A. Nyman**.

”Miten lapsellinen ala voikaan olla: biisi on kaikkien mielestä hyvä, mutta sen oli tehnyt ’väärä’ mies”, Nieminen naurahtaa kuivasti.

Hittiä hakemassa

Edellä kerrottu sekoilu on kuvaava esimerkki, mutta vasta oire paljon pahemmasta. Koko levybisnes alkoi näyttää hiipumisen merke- jä 2000-luvun toiselle vuosikymmenelle tultaessa.

Noissa vaiheissa Nieminen oli jo keksinyt alkaa tarjota osaamistaan musikaali- ja elo- kuvatuotantoihin. Niiden parissa työsken- nellessä ei tarvinnut kantaa huolta äänite- alasta, jonka kivijalka rapautui ja mureni.

Äänitteen tuottaminen sinänsä jaksaa yhä kiehtoa Niemistä, vaikka toimeksiannot pai- nottuvatkin nykysuhdanteessa artistien oma- kustanteisiin.

”Äänitteen synnyttäminen alkaa aina tyhjästä. Annetaan aikataulu ja rahat: luo näistä kokonaisuus. Se on mielenkiintoista

Yölintu oli alussa nelimiehin. Toisena oikealta voimahahmo Simo Silmu. Vasemmalta Saku Mansikkamäki, Matti ja Simo Silmu sekä Markus Kuusijoensuu.

Esa Nieminen ottamassa tuntumaa entisen Musicmakers-studion uuteen kalustoon kymmenisen vuotta sitten. Tila oli jo tuolloin siirtynyt Leri Leskiselle.

ja antoisaa varsinkin niissä tapauksissa, jos levyille syntyy laulu, jonka myötä artistin ura saa uutta merkitystä.”

Nieminen sanoo edustavansa ylpeänä vanhan koulun nuotteja lukevaa tuottaja- ja tekijäpolvea, jonka törmäys 2000-luvun tren- deihin on ollut kova, eikä varmasti vähiten siksi että ala on Niemisenkin kokemaan kolmen vuosikymmenen kukoistuskauteen verrattuna nyt niin huonossa hapsessa.

Toisaalta, hän on pitkälti osansa hoita- nut. Mutta tämän päivän ja huomisen teki- jöitä Nieminen säälii: he painivat haasteiden kanssa, jollaisia *Fimbitsien* tekijöillä ei ollut.

”Kaikki maailman musiikki viilettää va- lon nopeudella pilvestä puhelimeen, ja on tarjolla ilmaiseksi tai muutamalla eurolla kuukaudessa. Ja musat kuunnellaan laitteista, joiden äänenlaadussakaan ei ole hurraamista. Mutta tuntuu, että ketään ei kiinnosta.”

Vaikka iskelmälevyjen tekeminen on Niemisen osalta jäädyttelyvaiheessa, mu- siikkia teatteriin ja elokuvaan syntyy kaiken aikaa.

”Ei soittaminen mihinkään lakkaa, se vain muuttaa muotoaan. Musiikki ei oikeastaan ole minulle enää työ – mutta ei harrastuskana. Se on elämäntapa”, Nieminen tiivistää. ●

Korjaus taiteilijan työttömyysturvaan

Ensi vuoden alusta alkaen tekijänoikeuskorvaukset eivät enää leikkaa taiteilijan työttömyyspäivärahaa.

Teksti LAURI KAIRA Kuva LAURI HEIKKINEN / VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Hallitus päätti 11.2. työllisyyspaketissaan korjata taiteilijoiden työttömyysturvan valuvian. Työllisyyspaketin kohta 6 kuuluu näin: ”Luovutaan tekijänoikeuskorvauksien sovittelusta työttömyysturvassa”.

Tämä korjaa taiteilijan työttömyysturvassa olevan aukon. Vaikka taiteilija olisi työttömyyskassan jäsen, hän ei nykyisin välttämättä saa laisinkaan työttömyyskorvausta. Vaikka tekijänoikeuskorvaukset eivät kartuta työttömyyspäivärahaa, takavuosilta taannehtivasta tulevat tekijänoikeuskorvaukset leikkaavat sitä kuten työttömänä ansaittu palkka.

Vänttinen. ”Hienoa, että päästään nyt toteutukseen ja tämä kiusallinen epäkohta siirtyy historiaan. Hyviä uutisia onkin kaivattu!”

Eduskunnasta painetta

Eduskunnalla on ollut tärkeä rooli asian korjaamisessa. Sekä eduskunnan sivistysvaliokunta että valtiovarainvaliokunta ovat

”Nyt muutokselle tarjoutui hyvä tilaisuus osana hallituksen työllisyyspakettia.”

Niitä kohdellaan yhdessä kohden niin kuin pääomatuloa (ei kartuta työttömyysturvaa) ja toisessa kohden niin kuin ansiotuloa (leikkaa muiden tulojen tuottamaa työttömyyspäivärahaa).

”Tekijänoikeuskorvausten yhteensovittamisongelmaan on haettu ja lupailtakin ratkaisua jo pitkään”, sanoo Muusikkojen liiton puheenjohtaja **Ahti**

Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1. tammikuuta 2023, sanoo ministeri Hanna Sarkkinen.

vaatineet hallitusta korjaamaan asian. Eduskunta on myös hyväksynyt lausuman, jossa vaadittiin tätä.

Hallituksen sisällä asiaa on ajanut sosiaali- ja terveysministeri **Hanna Sarkkinen** (vas.).

”Olemme tavoitelleet tekijänoikeuskorvauksien sovittelun lopettamista jo pidempään ja tehneet siitä esityksiä hallituksen aiemmissa kehys- ja budjettiriihissä”, sanoo Hanna Sarkkinen.

”Asian korjaaminen on teknisesti suhteellisen yksinkertaista, mutta hallitusohjelman ulkopuolelta tulevien budjettivaikutteisten hankkeiden läpivienti on aina poliittisesti työlästä. Nyt muutokselle tarjoutui hyvä tilaisuus osana hallituksen työllisyyspakettia.”

”Asia on ollut vasemmistoliitolle tärkeä ja on erinomaista, että sille löytyi lopulta yksimielinen tuki hallituspuolueiden kesken”, Sarkkinen sanoo. ”Asetus tullaan antamaan tämän vuoden aikana ja muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1. tammikuuta 2023.”●

Soitin

Soitin-palstalla esitellään kauden kiinnostavia soitinuuksia ja oheislaitteita. Teksti: Tommi Saarela

Syntikka matkalle

ASHUN SOUND MACHINESIN eli ASM:n uutuussoitin Hydrasynth Explorer on täysikokoisilla koskettimilla, mutta lyhyemmällä kolmen oktaavin koskettimistolla varustettu syntetisaattori, jonka yksi keskeisiä vetonauloja on juuri kompakti koko. Mahdollisuus käyttää soitinta myös paristoilla lisää ennustaan sen liikuteltavuutta.

Laitteen sisältämää Hydrasynth-äänimootoria kuvaillaan tehokkaaksi, ja käyttöliittymää joustavaksi sekä monipuoliseksi. Soittimen synteesi-periaate on Wavetable-tyyppinen, ja äänenmuokkauksessa voi hyödyntää esimerkiksi kolmea oskillaattoria, kahta morphaavaa aalto-oskillaattoria sekä kahta filteriä, jotka voidaan asetella sarjaan tai rinnan.

37 koskettimen klaviatuuri tarjoaa polyfonisen jälkipainon (aftertouch) jokaiselle kahdeksalle ää-

ASM Hydrasynth Explorer

nelle, minkä avulla ylletään valmistajan mukaan vanhan ajan analogisyntikoiden ilmaisuvoimaa vastaaviin tehoihin.

ASM:n Hydrasynth Explorer maksaa noin 600 euroa.

Hydrasynthistä on saatavilla myös Exploreria kalliimpia ja laajempia, 4- ja 6-oktaavisia versioita.●

ashunsoundmachines.com

Lyödään rumpua

JAPANILAINEN TAMA ja rumpalilegenda **Stewart Copeland** juhlistivat viime vuoden lopussa 40-vuotista yhteistä taivaltaan.

Suhde tuli oraalle jo ennen legendaarisen Police-yhtyeen alkua, Copelandin tutustuesssa uuteen, rumpumaailmaa mullistaneeseen Taman Imperialstar-rummustoon. Jo tuolloin Copeland ihastui lujaa lyöville rock-muusikoille suunnatun setin soundiin.

Virallisesti yhteistyö rumpalin ja Taman välillä alkoi kuitenkin vasta vuonna 1981, Policen jo noustua yhdeksi maailman suosituimmista bändeistä. Stewart Copelandin selkeäsoundinen nimikkovirveli SC145 valmistui juhlistamaan yhteistyön 20-vuotista matkaa vuonna 2001.

Nyt yhteistyö on jatkunut jo toisen samanmoisen, ja sitä juhlistetaan 40th Anniversary -mallilla, jota Tama on sanonut valmistavansa ainakin aluksi rajoitetun erän. Mallimerkinnällä SC145A40 varustettu virveli on patinoitua messinkiä, ja sen kirkkaan soundin luvataan leikkaavan vahvankin äänivallin läpi.

Stewart Copeland 40th Anniversary on halkaisijaltaan normaali 14 tuumaa, ja syvyydeltään viisi. Messinkirunko on puolentoista millimetrin vahvuinen, ja vanteet ovat valetut. Virvelin resonanssikalvosta löytyy 20-säikeinen hiiliteräsmatto.

Virvelin hinta on noin 650 euroa – jos sellaisen jostain onnistuu löytämään.●

tama.com

PRS Fiore

Kukka kämmenellä

PAUL REED SMITH GUITARSIN eli lyhyesti PRS:n vuoden päivät sitten esittelemä Fiore-mallisto laajenee: uusiin Fiore-pinoite on nimeltään ”Black Iris”.

Snarky Puppy -yhtyeestä ja sooloprojekteistaan tunnettu tyyllaituri **Mark Lettieri** kehitti pulttikaulaisen nimikko- eli Signature-malliston yhteistyössä PRS:n kanssa. Nimi Fiore merkitsee kukkaa italian kielellä.

Kitaran runko on suosaarnia ja soittimen vaahterakaulaan on liimattu 22-nauhainen vaahterainen otelauta. Skaala on 25,5-tuumainen. Vibrakamella ja viisiasentoisella, perinteistä mukailevalla mikrofonikytkimellä varustetun kitaran mikrofonikattaus koostuu kahden yksikelaisen (Fiore S) ja yhden humbuckerin (Fiore H) yhdistelmästä.

Valmistajan mukaan Fiore-malliston suunnittelussa olennaista on vaihtoehtojen ja valintojen avoimuus, minkä tavoitteena on antaa kullekin soittajalle vapaus kokeilla ja löytää oma uniikki, musiikillinen äänensä.

Hintaa laatusoitimelle kertyy jonkin verran alle kolmen tuhannen euron.●

prsguitars.com

Tama SC145A400

HILJA GRÖNFORS

• Syntynyt 1952 Juuassa, asuu Lahdessa. • Laulaja ja romanien perinnemusiikin tallentaja. • Työskennellyt ompelijana ja romanikielen opettajana. • Levyjä Latšo Džinta -yhtyeen kanssa *Phurane mirits* (2008), *Kai tu džaha?* (2011), *Katta ame aavaa?* (2018). • Vieraili **Palefacen** kappaleella *Saapuu elokuun yö* (2010). • *Vanhojen kaaleenlaulujen oppikirja* ja siihen liittyvä cd-levy (2019). • Dokumenttielokuva Hilja Grönforsista *Eihän tämä maa minun omani ollut*, ohjaus **Katariina Lillqvist** (2008). • Romanikulttuurin museo ry:n puheenjohtaja. • Kaustisen kansanmusiikkijuhlien mestarikansanlaulaja 2005. • Etno-Emma 2008. • Kalevalaseuran kekrinpäivän tunnustuspalkinto 2011. • Suomi-palkinto 2014. • Valtion taitelijaeläke 2014. • Esiintyy Latšo Džinta -yhtyeen kanssa. Siinä soittavat **Kiureli Sammallahti** (haitari), **Valtteri Bruun** (kitara), **Sara Puljula** (basso), **Matti Pitkänen** (viulu, mandoliini) sekä **Kukka Lehto** (viulu). • Toinen yhtye on Hilja Grönfors Trio, jossa soittavat Valtteri Bruun (kitara) ja Kiureli Sammallahti (haitari).

KUVA: KATRIN HAVIA

Tämä on meidänkin isänmaamme

Koko historiamme heijastuu musiikin kautta,
sanoo Suomen romanien perinnemusiikin
tallentaja Hilja Grönfors.

Teksti HEIKKI JOKINEN

KUVA: JUHA TANHUA

KUVA: JUHA TANHUA

"En ole soittaja, mutta sen verran osaan, että pystyn säveltämään omia kappaleitani. Taltioin ne muistiini", Hilja Grönfors sanoo.

Laulujen täytyy jäädä elämään ja historiaan on jätävä tieto siitä, että meilläkin on ollut oma kieli, kulttuuri ja musiikki, sanoo romanimusiikin perinteen tallentaja, laulaja **Hilja Grönfors**. "Se on antini heimolleni ja koko Suomen kansalle."

Nyt Grönforsilla on demoina 125 perinnelaulua ja lisää on tulossa. "Osasta on tehty nuotinnos, en hellitä ennen kuin se on loppuistakin." Vuonna 2019 julkaistu *Vanhojen kaaleenlaulujen oppikirja* esittelee Grönforsin ohjelmistosta 32 säestyksetöntä laulua äänitteinä ja nuotteina.

Romanikulttuuri on pitkälti suullista ja perinteiset laulutkin voivat jäädä unohduksiin sukupolvien vaihtuessa. Romanien perinteen tallentaminen on ollut sattumanvaraista ja pitkään valtakulttuurin tarpeista lähtevää. Viime vuosikymmeninä kiinnostus on kuitenkin herännyt laajemmin.

Nykypäivän Lönnrot

Laulaminen on aina ollut tärkeää Hilja Grönforsille (s. 1952), mutta sysäyksen järjestelmälliseen perinnelaulun tallentamiseen hän sai osallistuessaan 1995 romanikielen opettajakoulutukseen.

"Periaatteeni oli saada kaikki kappaleet mahdollisimman alkuperäisinä."

"Koulutuksen loppupuolella meitä kutsuttiin kouluihin laulamaan ja kertomaan romanikulttuurista. Huomasin, että oli paljon romanioppilaita, jotka eivät osanneet perinteisiä lauluja."

Useimmat muut opiskelijoista jatkoivat lähihoitajakoulutukseen, mutta Grönfors ajatteli, että "on ihan hunningolla meidän musiikki".

Nykypäivän **Elias Lönnrotin** tavoin hän alkoi kiertää kynä ja lehtiä kädessään Suomea keräämässä perinteisiä romanilauluja. Matkat ulottuivat Ruotsiin asti, siellä asuu merkittävä suomalaisromanien väestö.

Hän lauloi tapaamilleen ihmisille, ja vähitellen yksi muisti jonkin säkeen, toinen monta. "Keräsin sanoitukset pieninä palasina."

Romanivanhusten leirillä Grönfors lauloi keräämiään lauluja ja kysyi, menikö oikein. "Jos oli korjaamista, korjasin. Täytyy kunnioittaa vanhuksia." Vanhempien ihmisten kunnioittaminen on romanikulttuurin peruskiviä ja he taitavat laulujen varhaisemat versiot.

Loppujen lopuksi Grönfors sai laulut sovitelluksi yhteen. "Niistä oli eri versioita, riippuen siitä, kuinka musikaalinen laulun kuullut oli tai missä hän asui. Periaatteeni oli saada kaikki kappaleet mahdollisimman alkuperäisinä."

Syrjintä ajoi Ruotsiin

"En osannut vielä puhuakaan, kun jo lauloin, ja tanssin heti, kun jaloilleni pääsin." Laulaminen ja esiintyminen on aina ollut mukana Hilja Grönforsin elämässä. "Äidinäiti sanoikin, että 'tää laps laulaa onnensa'".

Laulut opittiin kuulemalla. Kaikkialla laulettiin ja kaikki lauloivat: vanhemmat, lapset ja isovanhemmat.

Lapsena Grönfors kiersi vanhempiensa mukana Itä-Suomea. Elanto hankittiin perinteisillä ammateilla kauppaa tehden. Kansakouluun Grönfors pääsi Juuassa, jossa hän saattoi asua isovanhempiensa kotona.

Möyhemmin perhe sai talon Juankoskelta. "Meillä oli monta lasta, pieni mökki, ei saunaa eikä toimeentuloa. Virkkasimme töitä,

joita kauppasimme kaikille. Ei se ollut laiskan ihmisen hommaa."

Suomi on kova maa romaneille, ja vielä kovempi se oli Grönforsin lapsuudessa ja nuoruudessa. Koulutusta ja työtä oli vaikea saada. Ruotsin imu tuntui vahvana romanienkin keskuudessa.

Grönforsin vanhemmat muuttivat lapsineen Tukholman Jakobsbergiin 1974. Syrjinnän raikeimmät puolet jäivät kotimaahan. "Saimme heti viiden huoneen asunnon. Lattiat oli sellaiset, että oman kuvansa näki. Emme me sellaista olleet nähneet ikinä."

"Töitä sai missä vain, mihin meni. Ei ne katsooneet, minkäväriäinen oli. Riitti kun sanoi jag vill ha jobb. Suomessa pitää melkein nimensä vaihtaa, jos haluaa töitä."

On Suomessa toki ennakkoluulottomiakin työnantajia, Grönfors sanoo. Romanikin voi saada töitä. "Ruotsissa suomalaisilla oli hyvä maine, he tekevät työnsä ja heihin voi luottaa."

Esiintyminen on mieluisaa

Ruotsissa Hilja Grönfors alkoi esiintyä ja osallistui voittoisasti Ruotsin yleisradio SVT:n Tukholman alueen kilpailuunkin. "Nostimme lavalle mikin eteen kuusivuotiaan veljentyttö **Tanjan**. Hän tärytti laulun ja kaikki kaatuivat."

Grönfors päätyi televisioonkin, mutta esiintyminen ei vielä ollut ammattimaista. Perhe palasi Suomeen 1986 ja Grönfors teki ompelijan työtä. Laulujen ohella hän on kerännyt romanien käsityöperinnettäkin.

Suomessa Grönfors liittyi helluntaiseurakunnan romanimusiikkien ryhmään ja kiersi seitsemän vuotta laulamassa vankiloissa ja muualla. "Hengellinen musiikki kulkee käsi kädessä meidän muun musiikkimme kanssa."

"Rakastan musiikkia ja laulamista, esiintyminen on mieluisaa. En ole oikeastaan muuta ajatellutkaan tehdä", sanoo lapsesta asti laulanut ja esiintynyt Grönfors. Kansakoulussakin opettajat huomasivat laulamisen halun sekä lahjat ja hän sai esiintyä usein.

"En ole koskaan harjoitellut mitään enkä osaa mitään. En osaa kuin G-avaimen." Musiikki on opittu korvakuulolta.

"Menen sinne lavalle omana itsenäni. Jotkut harjoittelevat peilin edessä, minä en. Kun on lapsena nähnyt eri paikkoja ja ihmisiä, kaikki on luonnollista. On sama, onko yleisöä yksi ihminen vai sata."

"Kun ei osaa musiikin teoriaa, ei osaa pelätäkään. Miten pelkää sitä, mitä et tiedä? Pieni jännitys ennen esiintymistä on toki tarpeen."

Ainoa, mitä Hilja Grönfors pelkää esiintyesään, on astma. "Se voi ottaa otteen jos on väsynyt ja tulee epävarmaksi."

Ompelijasta laulajaksi

Kääne musiikkiuralla tapahtui 1990-luvun puolivälissä. Toimittaja **Raila Halmetoja** kokosi Helsingin Kumpulan kylätalolle romanimusiikin konsertin ja pyysi Grönforsin mukaan laulamaan.

"Olin siihen aikaan ompelija ja olin edellisenä yönä tullut Turkista kankaiden hankintamatkalta. Vastustelin ensin, mutta menin mukaan."

>>>

Laulujen ohella ompelijana työskennellyt Grönfors on kerännyt romanien käsityöperinnettäkin.

KUVA: JUHA TANHUA

>>>

Talo oli täynnä kuulijoita ja konsertti nauhoitettiin. Siitä tehtiin cd-levy *Luludžako Drom* (1996). Sitten Grönforsin lauluja on tallennettu kokoomalevyille sekä kolmelle omalle cd-levylle. Neljäs levy on viimeistelyvaiheessa.

Latšo Džinta -yhtyeen kanssa vuonna 2008 julkaistu *Phurane miritš* -cd-levy oli kansallinen ja hiukan kansainvälinenkin läpimurto. Perinnelaulujen kokoelma toi Etno-Emman sekä laajaa huomiota.

Samana vuonna elokuvaohjaaja **Katariina Lillqvist** teki romanimusiikista dokumenttielokuvan *Eibän tämä maa minun omani ollut*. Sen keskeisenä henkilönä esiintyi Hilja Grönfors. Elokuva kiersi maailmalla festivaaleilla ja nähtiin Yleisradion kanavalla.

Suomen kansainvälisesti tunnetuimpiin elokuvantekijöihin lukeutuva Lillqvist on jatkanut yhteistyötä Grönforsin kanssa. He ovat Romanikulttuurin museo ry:n kantavia voimia.

”Työ, minkä olen tehnyt, jää kaikille, Suomen kansalle.”

Museolla on keväällä jälleen aukeava näyttelytila Helsingissä Lapinlahden sairaalan alueella sekä tekeillä oleva uusi tila Akaan Viialan keskustassa.

Naisten ja miesten laulut

Romanien perinнемusiikki kertoo meidän elämäkulustamme, Hilja Grönfors sanoo. ”Koko historiamme heijastuu musiikin kautta, se on melankolista ja syvää.”

”Musiikin tekijät ja esittäjät ovat koulutamattomia ihmisiä, se on aitoa. Musiikki on usein haikeaa, mutta osin rempseäkin. On markkinalauluja, poikien ralleja ja balladeja.”

Romanikulttuuriin kuuluu häveliäisyys rakkaudesta puhuttaessa. ”Meillä ei puhuta niistä asioista avoimesti, se ilmaistaan laullalla.” Rakkauslauluja on paljon ja niissä on usein vahvaa symboliikkaa.

Naisten ja miesten perinne lauluissa poikkeaa toisistaan. Osa lauluista on sellaisia, joita vain miesten katsotaan voivan laulaa. ”Olen kasvanut yhteisön sisällä ja tiedän, mikä sopii ja mikä ei.”

Siksi Grönfors on joutunut kysymään itseltään, jäisivätkö miesten laulut unhoon, jos hän ei niitä saa tallentaa ja laulaa. ”Arastelen laulaa niitä, mutta jos miehiä ei löydy, minä laulan.”

”Pakkohan se on. Olisihan se harmi, jos markkina- ja hevoslaulut unohtuisivat.” Niiden esittäminen riippuu yleisöstäkin. ”Jos on vanhoja miehiä konserteissa, en laula näitä lauluja. Täytyy olla kunnioitus heitä kohtaan.”

Lauluja romanikielelläkin

Vanhemmat romanilaulut ovat erilaisia kuin muu eurooppalainen musiikki, Grönfors sanoo. ”Niissä kuuluu eri sävelasteikko.” Suomalaisen kansanmusiikin kanssa niillä on kuitenkin paljon yhteistä.

Kaustisen kansanmusiikkijuhlat nimesikin Grönforsin mestarikansanlaulajaksi vuonna 2005. Kansanmusiikkimme harrastajat ovat nykyään kiinnostuneita romani-perinteestäkin.

Romanikielisiä lauluja on tallessa melko vähän. Grönfors laulaa joka konsertissa jotakin romanikielelläkin. ”Enemmänkin saisi laulaa. Siksin laulan, että valtaväestö kuulee meidänkin kieltä.”

”Kun lukee, mikä on ollut meidän tiemme alusta tähän päivään, ei siinä ole ruusut kukkineet”, Grönfors tiivistää romanien 500 vuoden historian Suomessa ja tuhatvuotisen vaelluksen oletetusta alkukodista Intiassa. Silti, oma kulttuuri ja kieli ovat säilyneet.

Oman kielen osaajia on yhä vähemmän. Romanikieltä pyritään nykyään elvyttämään, mutta kielen osaaminen on jo harvinaista nuorten keskuudessa.

”Saamelaiset ovat jaksaneet taistella, he ovat edellä meitä”, Grönfors viittaa sekä kielen ylläpitoon että koulutuksen hankkimiseen.

”Onneksi nyt saa koulutustakin. Kun olin lapsi, ei päässyt mihinkään opiskelemaan. Vain kristillinen kansanopisto otti vastaan”, kansanopistossa opiskellut Grönfors sanoo.

Vaikka kouluissa romaneja kiusattiin paljon, Grönfors välttyi pahimmalta. ”Olin pieni hento tyttö, joka lauloi aina. Minulla oli hyviä opettajia, kävivät meillä kotonakin.”

”Kyllä tämä on meidänkin isänmaamme, eikä meillä muuta isänmaata olekaan.”

Työtä Suomen kansalle

Monen vuoden työ on tuonut useita palkintoja sekä huomionosoituksia: Etno-Emman lisäksi muun muassa Suomi-palkinnon ja valtion taiteilijaeläkkeen. Grönfors on esiintynyt yhteineen eri puolilla Eurooppaa sekä kahdesti Yhdysvalloissa.

Hän on ehtinyt muun muassa Avanti-orkesterin ja Helsingin balalaikkaorkesterin

KUVA: KATRIINAHAVIA

Hilja Grönfors Triossa esiintyvät Hilja Grönforsin lisäksi Kiureli Sammal-lahti (haitari) ja Valtteri Bruun (kitara).

solistiksi, vierailijaksi **Palefacen** levyille sekä mukaan *Kalevala elävänä ja kuolleenä* -kokoelmalevyille.

”Ei sitä meinaa uskoa, ei tällaista odottanut. Erityisen kiitollinen olen, että meidän musiikkimme on huomioitu. Työ, minkä olen tehnyt, jää kaikille, Suomen kansalle.”

”En ole tehnyt näitä yksin, olen kiitollinen kaikille autaneille. Jos en olisi saanut apua, en olisi näin pitkällä.”

Uusia suunnitelmia on paljon. Keikkojen, työpajojen ja opettamisen lisäksi aikaa löytyy Romanikulttuurin museolle. Grönfors on sen hallituksen puheenjohtaja ja museolla on kahden näyttelytilan lisäksi suunnitteilla kulttuurivaihtoa eri puolille Eurooppaa.

Suomen Kulttuurirahasto myönsi helmikuussa Hilja Grönforsille ja hänen työryhmälleen 71 000 euron apurahan. Sillä järjestetään syrjäytyneille romanilapsille romanikulttuurista kertova musiikki- ja elokuvakiertue sekä musiikki-työpajoja lastensuojelun vastaanottopisteissä, sairaaloissa ja vankiloissa.

”Kulttuuri, kuten musiikki, on identiteetin perusta. Musiikki ja elokuva ovat työkaluja, joiden avulla pyrimme vahvistamaan romanilasten ja -nuorten kulttuurisia juuria”, Grönfors sanoo Kulttuurirahaston tiedotteessa.

Hankkeessa ovat lisäksi mukana elokuvaohjaaja Katariina Lillqvist, Elokuvaosuuskunta Camera Cagliostro sekä Romani-kulttuurin museo.

”Tekemistä olisi vaikka kuinka paljon, jos Luoja suo terveyttä ja elämää.”

Se aito Hilja

Kaiken pohjalla on kuitenkin laulamisen ilo. ”Kun olen lavalla, koen tunteen, että menen siihen maailmaan. Suljen luukut muuhun maailmaan.”

”Elän sen musiikin, silloin vasta olen aito Hilja.”●

Johtosävel

ILMO LAEVUO
Gramexin toimitusjohtaja

Korona päättyy, entä vaikutukset?

Pandemian päättymiseen Suomessa ja lähialueilla halutaan uskoa. Nyt usko on taas korkealla.

Koronan vaarallisuus ja terveyshaitat voivat liudentua ja asia voi siirtyä kansanterveyden osalta marginaaliin. Epidemian vaikutukset eivät kuitenkaan pääty samalla kuin terveydelliset riskit marginalisoituvat. Kulttuurialoilla tämä on totisinta totta. Alas ajatut toiminnot eivät nouse entiselleen tuosta vain rajoitusten poistuessa.

Suomalaiset oppivat jo alakoulussa, että paperin teko on jatkuva prosessi, jonka keskeyttäminen ei ole järkevää saati kannattavaa. Tuotantoprosessien alasajo tarkoittaa merkittävästi pidempää toiminnan katkoa kuin koneiden sulku. Vähemmän ymmärrettyä on se, että kulttuurin, tapahtumien ja elämysten toimialalla tuotannon logiikka toimii samalla tavoin, mutta pidemmällä aikajänteellä.

Konserttikiertueet, festivaalit, elokuvat ja näytännöt ovat luovan tekemisen ja liiketoiminnan ytimessä. Ne vaativat pitkäjänteistä suunnittelua, valmistelua ja markkinointia. Kaiken edellytyksenä on tietää, koska tapahtuma on mahdollinen yleisölle esitettäväksi.

Kahden vuoden kieltojen ja epävarmuuden aika ei sallinut valmistella takataskuun produktioita, jotka voisi toteuttaa ripeästi esteiden poistuttua. Rajoitusten poisto antaa mahdollisuuden alkaa suunnitella ja valmistella uutta, joka toteutuu aikanaan. Samalla aiemmin suunnitellut tapahtumat puuttuvat nyt kalenterista.

Luonnollisen kiertokulun estyminen on ollut myrkyä luovalle toimialalle. Osalla toimijoista voi olla kieltojen taakse jumiin jääneitä suunnitelmia, mutta tämä on laihalohtu. Kun markkinoille saadaan tuotanto, jonka olisi pitänyt olla saatavilla jo ajat sitten, ei tämä oikein hyvän pelastusrenkaan tehtävää täytä.

Tuen tarve ei katoa mihinkään terveystilanteen parantuessa. Jätetäänkö kanveesiin lyöty nuolemaan haavojaan vai tarjotaanko tukea jaloilleen pääsemiseksi ja tervehtymiseksi? Lopultakin yhteiskunta kysyy itseltään, mikä on kulttuurin ja luovuuden arvo.●

KUVA: MATTI MATTIKAINEN

Ikivihreä biisi voi maksaa 300 000 dollaria

Kun suursijoittajat kiinnostuivat
tekijänoikeuksista, musiikkikatalogeja
ostetaan sadoilla miljoonilla dollareilla.

Teksti LAURI KAIRA

Tekijänoikeuksien arvo muuttuu yhä kiinnostavammaksi musiikkialan liiketoiminnassa. Näin arvioi ääniteteollisuuden vapaa konsultti **Charlie Phillips** PTR Strategic Ltd:stä. Phillips kävi helmikuussa alustamassa Gramexin seminaarissa.

Phillipsin mukaan briteissä pörssilistattu Hipgnosis Songs Fund raportoi syyskuussa 2021 omistavansa 146 musiikkioikeuksien katalogia – eli tekijänoikeuksia eri musiikin-tekijöiden teoksiin – joiden arvoksi laskettiin 2,55 miljardia Yhdysvaltain dollaria eli 2,25 miljardia euroa. Yhtiö oli hankkinut ne useilla ostoilla suoraan musiikin tekijöiltä.

Musiikkioikeudet kiinnostavat siis jo sijoittajia. Onko maailma oikeasti siis muuttumassa? Näin Phillips ennakoi, ja hänen visioitaan on totuttu arvostamaan.

Phillips tuntee musiikkialan. Onhan hän toiminut muun muassa Napsterissa, indie-yhtiöiden globaalin yhteenliittymän WINin operatiivisena johtajana, kaupallisen Capital Radio Londonin musiikkijohtajana sekä kansainvälisenä konsulttina.

Mistä tulot tulevat?

Tavallisen muusikon tuloista suurin osa ansaitaan perinteisesti ”tien päällä”. Keikkapalkkiot ovat tärkein tulonlähde. Korona-aikana tämä tosiasia näkyi merkittävänä ansioiden laskuna.

Jo toisella sijalla ennen levymyyntiä – etenkin singer songwriter -osastolla – ovat järjestöjen kautta tulevat tekijänoikeuskorvaukset. Ammattisäveltäjille Teosto-korvaukset voivat olla ainoa työstä tuleva korvaus.

Oikeudet, oikeudet, oikeudet

Phillips muistuttaa, että musiikkialan toiminta perustuu oikeuksille ja sopimuksille.

Yksinkertainen esimerkki auttaa hahmottamaan, mitä tämä tarkoittaa. Jotta yhtye voi soittaa konsertissa biisejä, se hankkii niiden esittämiseen oikeudet Teostolta. Jotta tv-yhtiö voi näyttää tuon konsertin tv-ruudussa, se hankkii siihen oikeudet.

Jos joku tahtoo tehdä konserttitaltioinnista äänilevyn, hän hankkii oikeudet siihen.

Pörssinoteerattu Hipgnosis Songs Fund on ostanut musiikkioikeuksia jo yli kahdella miljardilla eurolla, Charlie Phillips kertoo.

KUVA: MATTI MATIKAINEN

Jos joku tahtoo esittää tuota äänilevyä radiossa, hän hankkii siihen oikeudet Gramexilta ja Teostolta.

Sopimuksia ja sopimusrakenteita on monia. Osan oikeuksista saa tekijänoikeusjärjestöiltä. Osa hankitaan suoraan esimerkiksi musiikkikustantajilta ja levy-yhtiöiltä.

”Esimerkiksi on-demand-striimauksessa sovitaan alustan ja oikeudenhaltijan välillä, mutta radiosoiroista sovitaan yhteisesti kaikkia oikeudenhaltijoita edustavan organisaation – kuten Gramexin – kanssa.”

Sijoittajat kiinnostuivat

Perinteisesti musiikin oikeuksia on siirtynyt suurina erinä silloin, kun levy-yhtiöt vaihtavat omistajansa ja tai fuusioituvat.

Tallennettujen musiikkikatalogien ja niihin liittyvien kustannusoikeuksien siirrot on yleensä hoidettu täysin erillisinä asioina, jopa saman yhtiöperheen sisällä. Musiikkiyhtiön merkittävien omaisuus saattavat hyvinkin olla sen kustannusosaston omistamat kustannusoikeudet.

Mutta viime vuosina on kulttu muutakin. Musiikkialan ulkopuolelta tulevat sijoittajat ovat kiinnostuneita musiikkioikeuksien yhdistelmistä: kustannusoikeuksista, äänitteiden master-oikeuksista ja oikeuksista, jotka tuottavat taiteilijoiden tekijänoikeuskorvauksia.

Noin vuosi sitten **Bob Dylan** (s. 1941) myi koko biisikataloginsa Universal Music Groupille arviolta 300 miljoonan dollarin hinnalla ja **Neil Young** (s. 1945) myi Hipgnosis-yhtiölle puolet biisiensä oikeuksista arviolta 150 miljoonalla dollarilla. Ja niin edelleen.

Uusi elementti musiikkialalla

2,25 miljardin euron musiikkikatalogin kokoaminen osoittaa, että muun muassa Hipgnosis luottaa siihen, että musiikkioikeuksien arvo kasvaa merkittävästi tulevaisuudessa.

Phillips on samaa mieltä. ”Aiemmin sijoittajien on ollut vaikea pitää tekijänoikeuksiin liittyviä investointeja houkuttelevina, etenkin viihdesektorilla. Kyse on aineettomista hyödykkeistä, joiden arvoa on vaikea mitata kovilla sijoitusarvoilla.”

”Musiikin osalta pitkän tähtäimen arvon määrittäminen on ollut erityisen vaikeaa, ottaen huomioon musiikkiteollisuuden epävakaa luonteen viime vuosikymmeninä.”

Digitaalisessa maailmassa tilanne on toinen. ”On osoittautunut, että aikaa kestävät hittikappaleet ovat säilyttävät arvonsa hyvin ja että niitä on mahdollista jaella monien kanavien kuten suoratoistopalvelujen kautta.”

Nopeat syövät hitaat

Phillipsin mukaan Hipgnosisin kaltainen toimija voi saada aikaan laajan ja kattavan katalogin, koska se on liikkeellä ensimmäisten joukossa.

>>>

Charlie Phillips puhui musiikkibisneksestä helmikuussa Gramexin seminaarissa Espoossa.

>>>

”Koska tämän tyyppinen investoiminen tekijänoikeuksiin on verrattain uusi ilmiö, kilpailu on tällä tasolla ollut ainakin toistaiseksi vähäistä.”

Tämä lienee muuttumassa. ”Tekijänoikeudet muuttuvat yhä kiinnostavammiiksi musiikkibisneksessä, ja mukaan tulee lisää hyvin rahoitettuja sijoittajia, nykyisten Hipgnosisen, One Media IP:n ja Primary Waven lisäksi.”

”Uskoakseni monen maan musiikkialalla keskustellaan tulevina vuosina siitä, että näin suurten investointien tekoa edistettäisiin esimerkiksi verohelpotuksilla.”

Musiikki sijoituskohteena

Musiikki voi tuottaa monella tavalla. Live-konserteista tulee Teosto-tuloja, äänitteiden radioitosta ja taustamusiikkikäytöstä sekä Teosto- että Gramex-korvauksia. Suoratoistopalveluista kertyy omia tuloja. Ja niin edelleen.

Jos hallitsee tarpeeksi musiikkioikeuksia, niistä kertyy säännöllisiä tuloja.

Matematiikka on melko yksinkertaista. Yksittäisten musiikkikappaleiden (eli musiikkitösten) potentiaalinen tuleva arvo voidaan arvioida kertomalla vuosittaiset historialliset tulot tietyllä tulevien vuosien määrällä, vaikkapa 20:lla.

Phillips on laskenut useista raporteista, että tällä perusteella yksittäisen musiikkiteoksen kuvitteellinen ”kappalekohtainen” ostohinta voi olla noin 300 000 Yhdysvaltain dollaria eli 265 000 euroa. Samojen raporttien pohjalta voi arvioida, että tämän hintaluokan biiseissä 35 miljoonan dollarin investointi tuottaa noin 1,7 miljoonaa euroa vuodessa.

”Tällaiselle sijoittajalle tämä panostus on järkevää, koska he toimivat pitkällä aikavälillä ja useilla potentiaalisilla alueilla. Heidän arvionsa perustuu yksittäisten tösten jatkuvaan suosioon, kykyyn kasvattaa pysyviä lisätuloja ja luottamukseen musiikkiteollisuuden yleiseen taloudelliseen kestävytyteen.”

”Tietysti he voivat myös myydä musiikkikatalogejaan milloin tahansa tulevaisuudessa,

BIISIKATALOGI VOI OLLA MYÖS SIOITUSSALKKU

”**PERINTEISEN** musiikkikustannusajatelun rinnalle on tullut puhdas sijoitusajattelu”, sanoo Suomen musiikkikustantajien toiminnanjohtaja **Jari Muikku**.

”Hipgnosis ei omien sanojensa mukaan ole musiikkikustannus- vaan song management -bisneksessä.”

Toinenkin ero on. ”Kun musiikkikustantajat toimivat kustannusoikeuksien parissa, nämä sijoittajat hankkivat myös säveltäjien ja sovittajien henkilökohtaisia oikeuksia sekä äänitteisiin liittyviä master-oikeuksia, eli ns. Gramex-oikeuksia.”

2,5 MILJARDIN EURON YRITYS

Vuonna 2018 perustettu Hipgnosis toimii kuin pääomasijoitusyhtiö: biisien oikeudet ovat omaisuuseriä, joille pyritään saamaan tietyn suuruinen tuotto.

”Samalla logiikalla vaikkapa **Neil Youngin** biisikatalogi on kuin mikä tahansa hallintoitettava sijoitussalkku. Sen pohjalta voidaan tehdä vaikka joukkovelkakirjoja.”

”Hipgnosis-yhtiön markkina-arvo, yli 2,5 miljardia euroa, on suunnaton summa verrattuna siihen, että kustannusbisneksen arvo on globaalisti yhteensä noin viisi miljardia.”

HURJAA VAUHTIA

Vuonna 2020 Hipgnosis osti oman ilmoituksensa mukaan oikeuksia puolessa vuodessa noin 670 miljoonalla Yhdysvaltain dollarilla. Tällä sai yli 44 000 biisiä muun muassa **50 Centiltä, Skrillexiltä, Enrique Iglesiasilta, Barry Manilow’lta** ja The Pretendersin **Chrissie Hyndeltä**.

Toistaiseksi Hipgnosis on tiettävästi saanut omistamilleen tekijänoikeuksille korkeampaa tuottoa kuin perinteiset kustantajat.

Muikun mielestä tämän varaan ei kuitenkaan voi laskea. ”Aktiivinen omistajuus voi kasvattaa musiikkikatalogin arvoa ja passiivinen heikentää sitä.”

Muikku ottaa esimerkiksi Queen-yhtyeen. ”Yhtyeen kulta-aika oli 1970- ja 1980-luvuilla. Laskusuhdanne alkoi **Freddie Mercury**n kuoleman jälkeen 1990-luvulla.”

aivan kuten mitä tahansa muutakin kaupattavaa omaisuutta.”

”Toisaalta artisteille ja lauluntekijöille voi olla tärkeämpää saada yhdellä tilisiirrolla rahaa, jonka ansaitseminen joutuisi yleensä odottamaan useita vuosia. He saavat rahat elinaikanaan, jolloin he voivat toimia ja suunnitella taloudellisesti varmalla pohjalla.”

Niin kauan kuin sijoittaja osaa arvioida, millainen musiikki säilyttää arvonsa pitkään, tämä yhtälö voi hyvinkin olla win-win sekä nopeaa tuottoa arvostavalle taiteilijalle että pitkää peliä pelaavalle sijoittajalle.

Toinen asia on, miten tämä voi vaikuttaa musiikkiteollisuuden kokonaiskuvaan.

”Uusi nousu alkoi tällä vuosituhanella, kun tulivat Queen-musikaalit, yhteistyö **Adam Lambertin** kanssa, Mercury elämäkerta-elokuva ja niin edelleen. Tämä kaikki heijastui myös biisien kustannusoikeuksien arvoon.”

Siihen lienee monia syitä, miksi tämä ilmiö on syntynyt. ”Uudet Tiktokin kaltaiset palvelut luovat uutta markkinaa äänitteiden käytölle. Tuottojen uskotaan siis kasvavan tulevaisuudessa.”

SIOITTAJAN TAVOITTEENA RAHA

Pääomasijoittajat ovat erilaisia toimijoita kuin levy-yhtiöt ja musiikkikustantajat.

”Sinänsä musiikkikustantaminen on hitaan rahan bisnestä, eli pohjimmiltaan kuin osakesijoittamista”, sanoo Muikku.

”Sikäli ei ole ihan vieras ajatus, että pääomasijoittajat ovat tulleet siihen mukaan ja laajentaneet sen koskemaan myös alkupe- räisten tekijöiden oikeuksia ja äänitemaste- reihin liittyviä Gramex-oikeuksia.”

Tällaisen sijoittajan tavoitteena on kuitenkin vain tuotto.

”Siinä missä Hipgnosis keskittyy vain jo aiemmin globaalia suosiota saavuttaneisiin hittikappaleisiin, niin musiikkikustantajat rakentavat tulevaisuutta investoimalla uusiin tekijöihin ja uuteen musiikkiin.”

”Tämä taas on musiikkiteollisuuden jatkuvuuden elinehto”, Muikku muistuttaa. ●

Pääomasijoittajat ovat erilaisia toimijoita kuin levy-yhtiöt ja musiikkikustantajat, Jari Muikku sanoo.

KUVA: RIITTA SOURANDER

”Nykyiset investoinnit suuntautuvat pitkälti vakiintuneeseen, pääasiassa englanninkieliseen hittimateriaaliin”, Phillips muistuttaa.

”On epäselvää, mitä tämä tarkoittaa uusille ja nouseville taiteilijoille sekä muille kielialueille kuten Suomelle.”

”Varmaa on, että musiikkiteollisuuden tulee käyttää tilaisuutta hyväkseen ja muistuttaa päättäjiä musiikin merkittävästä taloudellisesta panoksesta luovilla aloilla. Se auttaa tarjoamaan asianmukaisia mekanismeja musiikintekijöiden ja heidän kumppaneidensa tukemiseksi tämän uuden ajan musiikkitalouden jatkuessa.” ●

Ääni

Ääni-palstalla esitellään kauden kiinnostavia ääniteknologian uutuuksia. Teksti: Tommi Saarela

Austrian Audio OC707

Wienin herkkua

AUSTRIAN AUDION laulajille suunniteltu OC707 -kondensaattorimikrofoni on suunniteltu toistamaan ihmisäänen dynamiikkaa, syvyyttä ja herkkyyttä, samalla kun mikrofonin rakenteella vaimennetaan tehokkaasti epätoivottuja ulkopuolisia ääniä.

Soinniltaan selkeäksi, yksityiskohtaiseksi ja luonnolliseksi kuvaillun OC707:n sanotaan tarjoavan keskimääräistä kevyemmän Proximity- eli lähi-sointiefektin, mikä auttaa säilyttämään laulajan luonnollisen äänensävyn paremmin tilanteessa kuin tilanteessa.

Maahantuojaan mukaan Austrian Audio on onnistunut kehittämään studiomikrofonin olennaiset edut sisältävän käsimikkin, joka kestää jokapäiväistä käyttöä myös keikkalavoilla. Pienikalvoinen kondensaattorikapseli on valmistettu Wienissä, ja kapselin ohuenohut, kultapinnoitettu kalvo arvioidaan paljon kestävämmäksi kuin perinteiset Mylar-vaihtoehdot.

Mikrofonin muista ominaisuuksista mainittakoon 120 hertsin taajuudelle sijoitettu Low Cut -filteri, kiertoa minimoiva rakenne sekä tukeva valurunko. Mikrofonin kykyä vaimentaa käsittely-ääniä kuvaillaan ”luokkansa parhaaksi”.

OC707-mikrofonia myydään noin 400 euron hintaan, mihin sisältyy kuljetuslaukku ja mikkipidike. ●

austrian.audio

SSL Big Six

Suuri pieni SSL

TAKAVUOSINA jättimäisistä mikseriestään tunnetuksi tullut brittimerkki Solid State Logic on tehnyt pitkäjänteistä paluuta eturintamaan pienemmän formaatin miksauspöytien saralla.

Uutta BiG SiX -äänipöytää kuvaillaan studio-tason mikseriksi, jossa yhdistyvät SSL:n tarunhoitoisten konsolien ominaisuudet joustavine reititysmahdollisuuksineen sekä 16-kanavainen ja 24-bittinen USB-integraatio.

BiG SiX on varustettu SSL:n G-sarjan kompressoreilla, kanavakohtaisilla kolmialueisilla E-sarjan ekvalisaattoreilla sekä neljällä SuperAnalogue-mikrofonietuvahvistimella. Näiden neljän mikkitulon

vaihtoehtona on myös monofoniset linjatulot, joiden lisänä tarjotaan vielä neljä SuperAnalogue-stereolinjatuloa.

Monitorointi- ja reititysominaisuuksia luonnehditaan edistyskelliseksi.

SSL:n mikseriutuudelle kertyy hintaa parisen sataa alle kolmen tuhannen euron. ●

solidstatellogic.com

Cubase 12

Cubase uudistuu

TUNNETUIMPIIN sävellys-, äänitys-, miksaus- ja äänenmuokkausohjelmistoihin lukeutuva Cubase on uudistumassa.

Edistyneitä audio- ja midityökaluja sekä automaattisen viivekompensaation ja 5.1-surroundin sisältävän Cubase Pron luvataan tarjoavan entistä parempia työkaluja musiikkiammattilaisen ja -harastajan luovuuden valjastamiseksi musiikintekoon.

Cubase 12:n ominaisuuslistaa ei ollut tätä kirjoitettaessa vahvistettu, mutta ainakin ohjelmiston käytettävyyden ja tehokkuuden luvataan loikkaavan uuteen aikakauteen. Sekä Windows- että MacOs-ympäristöissä toimiva Cubase 12 on esimerkiksi ensimmäinen Applen Silicon-suorittimille optimoitu Cubase-versio.

Tämä tosin tarkoittaa, että Cubasessa käytettävien efekti- ja soitinplugarien täytyy myös olla

niin sanottua VST3-sukupolvea, jotta ne pystyvät hyödyntämään uudistusta.

Suuri uutinen Cubasen ostoa pohtiville on, että kirjoitushetkellä uusin versio 11 on päivitettävissä maksutta versioon 12, sitten kun se on saatavilla. Samalla ohjelmiston lisenssikäytäntö muuttuu siten, että tähän asti tarpeellisesta USB-lisenssi-avaimesta luovutaan uuden version myötä.

Cubase 12:n tarkkaa julkaisupäivää ei ollut saatavilla lehden mennessä painoon, mutta asiantuntevat tahot veikkailevat jo vuoden ensimmäistä neljänestä.

Kaikki uudistukset hinnoittelua myöten tulevat koskemaan ohjelmiston jokaista tasoa (Cubase Pro, Cubase Artist ja Cubase Elements). ●

steinberg.net

Tangolaulaja Häijästä

Henri Jokisen ääntä on verrattu
Reijo Taipaleen ääneen.

Teksti JUHANA UNKURI Kuvat PNP MUSIC OY

Vuonna 2019 Tangonuorittelin 15-vuotiaana voittanut **Henri Jokinen** toimii nykyään PNP-tanssiyhtyeen solistina. Yhteistyö alkoi, kun tanssiyhtye Pekkaniskan Pojat oli keikalla Sastamalan Tanssikrouvissa.

”Joku tuli kysymään, voisimmeko säestää erästä innokasta 15-vuotiaasta poikaa, joka halusi kuulemma kovasti laulaa pari kappaletta oikean orkesterin säestämänä. Suostuimme tähän – siinä tilanteessa ehkä puolittain vastentahtoisesti”, rumpali **Pasi Rissanen** kertoo.

”Mutta kokemus olikin leuat loksauttava, niin komea ääni kaverilla oli.” Laulaja oli Sastamalan Häijään kylässä asuva Henri Jokinen. Sitten hän lauloi yhtyeen erällä muillakin keikoilla.

Kun Pekkaniskan Poikien alkuperäissolisti **Matti Venetvaara** päätti runsas vuosi sitten vetäytyä musiikkikuvioista, yhtye pyysi Henri Jokisen uudeksi solistikseen. Samalla yhtyeen uudeksi nimeksi tuli PNP.

”Itselleni Henrin äänensävyistä tuli heti mieleen mestari **Reijo Taipale**. Myöhemmin olen kuullut samaa meidän yleisöltämme. Nyt olemme työstämässä Reijo Taipale -tribuuttilevyä”, Rissanen sanoo.

Treeniä Tanssikrouvissa

Henri Jokinen (s. 2004) kertoo kiinnostuneensa iskelmämusiikista jo ”hyvin nuorena”.

”Löysin netistä **Topi Sorsakosken** ja Agentsin jonkin livetaltioinnin. Sitten olen kuunnellut ja laulanut suomalaista iskelmämusiikkia 40-luvulta aina tähän päivään asti. Esikuviani ovat olleet Sorsakosken ohella **Kari Tapio** ja Reijo Taipale. Iskelmän lisäksi olen kuunnellut rokkia, kuten Popedaa, Eppu Normaalia ja **Chris Reaa**.”

Ensi alkun koulun tilaisuuksissa laulanut Jokinen alkoi käydä 12-vuotiaana laulutunneilla.

”Sain oppia äänenavaukseen ja kehitin ääneni kestävyyttä. Varsinaista äänenmurrosta minulla ei ollut. Oma laulusaundi alkoi muotoutua mitä enemmän treenasin ja lauloin”, Jokinen kertoo ja kehuu silloista laulunopettajaansa **Ingrid Suoniemeä**.

Tärkeäksi harjoittelupaikaksi muodostui Häijään Tanssikrouvin lava.

”Minulla oli sinne oma avainkin. Tanssikrouvissa oli rauhallista treenata lujemmallaikin volyyymillä karaokelaitteiden säestyksellä. Olen myös käynyt katsomassa siellä eri orkestereita ja saanut vaikutteita siihen, miten yleisölle pitää esiintyä.”

Henri Jokinen esiintyy vakituisesti tanssiorkesteri PNP:n solistina.

PNP ja Henri Jokinen työstävät nyt Reijo Taipale -tribuuttilevyä.

”Esikuviani ovat olleet Sorsakosken ohella Kari Tapio ja Reijo Taipale.”

Musiikki päätyönä

Ennen PNP-yhteistyötä Jokinen lauloi muun muassa sukujuhlissa ja kirkossa sekä teki keikkoja Tanssiorkesteri Veikko Nieminen -kokoonpanon kanssa.

Suurempaan tietoisuuteen Jokinen nousi kesällä 2019 voittaessaan Seinäjoen Tangomarkkinoilla Tangonuorittelin. Hän aikoo osallistua tulevaisuudessa myös varsinaiseen Tangokuningas-kisaan.

Häijään maaseutuympäristössä varttuneen Jokisen isä ja setä omistavat paikallisen huoltoaseman. Setä toimii myös maanviljelijänä,

ja myös Henrin kaikki isovanhemmat ovat maanviljelijöitä.

”Olen tehnyt lapsesta asti pelto- ja maansiirtotöitä. Huoltoasemamme töissä olen opinnut kohtaamaan ihmisiä, mistä on varmasti hyötyä keikkapaikoilla.”

Korona-ajasta huolimatta Jokinen on ehtinyt tehdä PNP:n kanssa jo lukuisia keikkoja ympäri Suomen ja Itämeren laivoilla.

”Opiskelen parhaillaan musiikkituotannon ammattitutkintoa, mutta musiikki on päätyöni. Toivon, että näin on myös tulevaisuudessa.”●

Musiikki auttaa aivojen kuntoutuksessakin

Musiikki tekee hyvää, mutta miten?

Teksti HEIKKI JOKINEN

Arkikokemuksemme tietää, että musiikki on voimakas emotionaalinen virike. Samaa sanoo aivotutkimus, kertoo Helsingin yliopiston neuropsykologian apulaisprofessori **Teppo Särkämö**. Musiikki aiheuttaa aivojen tunteiden säätelyjärjestelmässä mitattavissa olevia reaktioita.

Tunnepuolella musiikki aktivoi laajaa aivojen syvistä osista ja otsalohkon sisäosista koostuvaa limbistä verkostoa, joka säätelee muun muassa mielihyvän ja palkitsevuuden kokemuksia. Tämä luo pohjan musiikin myönteisille vaikutuksille niin psyykkisen hyvinvoinnin tukemisessa kuin kuntoutuksessa.

Apulaisprofessori Teppo Särkämö johtaa Helsingin yliopiston Musiikki, ikääntyminen ja kuntoutus -tutkimusryhmää. Sen tieteellisesti monialainen tutkijajoukko selvittää musiikin aivomekanismeja ja voimaa aivojen kuntoutuksessa.

Tämän vuoden alusta Särkämön tutkimusryhmän työ on osa Helsingissä ja Jyväskylässä toimivaa, Suomen Akatemian rahoittamaa Musiikin, mielen, kehon ja aivojen tutkimuksen huippuyksikköä.

Huippuyksikkö selvittää, kuinka musiikkiin liittyvät kognitiiviset, emotionaaliset ja motoriset taidot tai kokemukset muuttuvat elämänkaaren aikana ja erilaisissa aivosairauksissa sekä kuinka musiikin avulla voidaan edistää oppimista sekä parantaa tai ylläpitää terveyttä.

Laulaminen kuntoutuksena

Kuorolaulu voi olla hyväksi aivoverenkieron häiriön jälkeisessä afasiassa eli vaikeassa puhehäiriössä. ”Laulaminen on aivojen kannalta monipuolinen toiminto, joka aktivoi molempia aivopuoliskoja voimakkaasti. Esimerkiksi afasiapotilaille, joilla on vasemman aivopuoliskon vaurio, puhe on usein vaikeaa, mutta he voivat silti laulaa”, Särkämö sanoo.

Laulamisen pohjalta onkin kehitetty erilaisia afasian kuntoutusmalleja. ”Ne voivat olla muun muassa melodista intonaatioterapiaa, jossa puhefraasien tuottamista harjoitetaan laulamisen avulla, tai ryhmämuotoista laulukuntoutusta, jolla voidaan puheen lisäksi tukea myös sosioemotionaalista hyvinvointia. Tämä on erityisen tärkeää, sillä kielellisen kommunikaation vaikeus rajoittaa afaattikkojen ihmissuhteita.”

Laulamisen ja ikääntymiseen liittyvän aivoterveiden yhteyden selvittämiseksi tutkijaryhmä on myös seurannut pääkaupunkiseudulla noin 200 seniori-ikäistä kuorolaulun harrastajaa sekä vakioituja ikäverrokkeja.

”Ikäverrokkeihin nähden kuorolaulajilla oli parempi sanasujuvuus ja he kokivat enemmän sosiaalista tukea ja elämänlaatua. Korona hieman sotki tutkimuksen seurantaa, kun kuorot menivät kiinni, mutta toivottavasti kuorolaulun pitkäkestoisista vaikutuksista saadaan pian lisää tietoa.” Aiemmissa tutkimuksissa on

KUVA: MOPIC / DREAMTIME.COM

osoitettu, että kuorolaulusta on ikääntyneillä hyötyä myös masennuksen ja ahdistuneisuuden lievittämisessä.

Musiikin laaja vaikutus

Musiikin soittamisella on silläkin osansa kuntoutuksessa. ”Valtaosa aktiivisesta musiikkiterapiasta on soittopohjaista ja siinä käytetään muun muassa rumpuja tai kosketinsoittimia

Aivotutkijan kannalta musiikin myönteinen vaikutus perustuu siihen, että musiikin käsittely aivoissamme on laaja-alaisempaa ja enemmän sekä aivojen syviä osia että aivo-kuorta aktivoivaa kuin esimerkiksi puheen.

Musiikki koskettaa aivoissa useita eri osia, jotka liittyvät kuulohavaintoon sekä kognitiivisiin ja motorisiin toimintoihin, ja se sisältää mielihyvää tuovan emotionaalisen vaikutuksen.

”Aivoissamme ei ole yksittäistä musiikkikeskusta, musiikin kokeminen on hajautettu”, Särkämö sanoo. ”Tästä laaja-alaisuudesta on hyötyä myös kuntoutuksessa.”

”Jos on paikallinen aivovaurio tietyssä osassa verkostoa, niin musiikki voi stimuloida verkoston säilyneiden osien toimintaa ja siten auttaa kompensoimaan vaurioita ja auttamaan kuntoutumista.”

Musiikki aktivoi laajasti aivojen kokemaa mielihyvää ja palkitsevuutta.

Apuna magneettikuvaus

Tärkeä osa musiikkitutkimusta ovat nykyään aivokuvantamismenetelmät, joista erityisesti aivojen magneettikuvausta on käytetty musiikin aivomekanismien kartoittamisessa.

”Sillä voi tutkia musiikkiin liittyviä rakenteellisia muutoksia, kuten eri aivoalueiden tilavuutta ja niitä yhdistäviä valkean aineen radastoja sekä musiikin käsittelyyn liittyvää aivoalueiden ja verkostojen toiminnallista aktivoitumista”. >>>

ja hyödynnetään musiikin rytmiä. Aivoverenkiertohäiriöissä musiikkiterapian avulla voidaan harjoittaa osittain halvaantuneen raajan motoriikkaa ja kävelykykyä.”

Soitto- ja tanssiharrastuksesta tiedetään olevan hyötyä terveessä ikääntymisessä, etenkin kognitiivisen toimintakyvyn sekä mielen ja elämänlaadun ylläpitämisessä.

>>>

Perinteistä aivosähkökäyrääkin voidaan käyttää musiikin havainto- ja muistimekanismien tutkimisessa.

Särkämö ryhmineen on selvittänyt päivittäisen musiikin kuuntelun vaikutusta aivoverenkiertohäiriön kuntoutuksessa. Se osoitautui hyödylliseksi, erityisesti muistin ja mielialan kannalta. Etenkin laulumusiikin kuuntelu edisti puhetoimintojen kuntoutumista.

Kuuntelu sai aivoissa aikaan kuntoutumista tukevia rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia, erityisesti ohimo- ja otsalohkoilla sekä limbisillä alueilla.

Mielimusiikki on hyödyllisintä

Kuntoutuksen kannalta on merkitystä, mitä musiikkia kuuntelee. Kaikkein hyödyllisintä on oma mielimusiikki. Se tuottaa mielihyvää ja tuntuu palkitsevalta ja siihen liittyy vahvoja tunteita ja muistoja. Melodian ja rytmin monipuolisuus sekä eri musiikkielementtien kerroksellisuus ovat nekin tärkeitä aivojen laajan aktivoinnin ja myös tarkkaavuuden harjoittamisen kannalta.

”Muistisairailta puolestaan musiikin tutuus ja omakohtainen merkitys ovat avainasemassa ja erityisesti lapsuudesta tai nuoruudesta kumpuavat musiikkimuistot ja tunteet usein säilyvät pitkälle dementiaan edetessä. Musiikin herättämät tunteet ja muistot voivat hetkellisesti palauttaa vanhan oman minuiden ja kokemusmaailman ennen sairautta”, Särkämö sanoo.

Alzheimerin tauti on aivoja rappeuttava etenevä muistisairaus. Sen hoidossa musiikista voi olla apua, erityisesti tautiin liittyvien neuropsykiatristen oireiden hoidossa, kuten ahdistuneisuuden ja masennuksen.

”Musiikki vaikuttaa tässä etenkin tunne- muistojen kautta, joiden käsittely aivojen etuotsalohkon sisäosissa on Alzheimerin taudissa mahdollista, sillä nämä alueet usein säilyvät taudin etenevässä neuropatologiassa. Tämä on hoidossa voimavara, jota voi hyödyntää tehokkaimmin juuri musiikin kautta”, Särkämö kertoo.

Hyödyllinen musiikkitestamentti

Neuropsykologian apulaisprofessori Särkämö pitääkin henkilökohtaista musiikkitestamenttia erittäin toimivana ajatuksena. Se tarkoittaa itse laadittua musiikillista hoitoahtoa. Siinä voi kertoa, millainen oma musiikkitausta ja -maku on ja millainen musiikki tuntuu eri tilanteissa hyvältä, esimerkiksi mikä piristää, mikä rauhoittaa ja mikä tuo muistoja mieleen. Näin hoitokotiin päätyneelle voidaan tarjota oikeanlaista, juuri hänen mielialaansa parantavaa musiikkia.

Kiinnostus musiikin hoivakäyttöön on viime vuosina kasvanut huomattavasti. ”On mahtavaa, että monissa hoivakodeissa järjes-

KUVA: KIRSTI TUURA

Apulaisprofessori, psykologian tohtori Teppo Särkämö pitää itse monenlaisesta musiikista, mutta erityisesti suomalainen melodinen death metal puhuttelee häntä tunnetasolla.

Musiikin kokeminen on yksilöllistä ja sama musiikki vaikuttaa ihmisiin eri tavoin.

tetään yhteislaulutuokioita ja soitetaan musiikkia yhteistiloissa. Rinnalle tarvittaisiin kuitenkin myös musiikin yksilöityä käyttöä, jolloin sen emotionaalinen ja muistillinen potentiaali tulisi kunnolla hyödynnetyksi”.

Musiikin kokeminen on yksilöllistä ja sama musiikki vaikuttaa ihmisiin eri tavoin. ”Siksi on erittäin suositeltavaa kirjata musiikki osaksi hoitotahtoa. On paljon vanhan ajan artisteja ja kokonaisia musiikkigenrejä, joista hoivakodin henkilökunnalla ei välttämättä ole tietoa. Tässä on iso sukupolvikuilu.”

Musiikki virittää mielentilan

Mielimusiikki on hyväksi kuntoutuksessa, voiko kuulijan kannalta vääränlainen musiikki olla haitaksi?

”Riippuu, miten avoimesti siihen musiikkiin suhtautuu. Se voi herättää kiinnostusta ja saada kuuntelemaan tarkkaavaisesti. Aivojen kannalta palkitsemisjärjestelmästä on vahvat yhteydet etuotsalohkolle. Se vahvistaa motivaatiota kuunnella musiikkia. Mutta jos musiikki ei lopulta tunnu miellyttävältä, niin ei siitä välttämättä ole hyötyä eikä sitä hoidossa pidä tyrkyttää.”

Apulaisprofessori Teppo Särkämö muistuttaa, että muutamalla prosentilla terveistä ihmisistä on synnynnäisiä vaikeuksia havaita tai tuottaa musiikkia tai he eivät saa lainkaan mielihyvää musiikista. Neurologisin termein

puhutaan amusiasta tai musiikillisesta anhedoniasta, jolloin musiikin käyttö hoidollisena elementtinä välttämättä ole mielekäästä.

”Uskon, että kaikille löytyy taide- tai kulttuuripohjainen, mielihyvää tuova asia. Se voi olla kävely luonnossakin.”

Kuntoutuksessa musiikin annoskoollakin on merkitystä. Aivoverenkiertohäiriöpotilailla musiikin kuuntelua on tutkimuksen mukaan oltava vähintään tunti päivässä.

”Muistisairailta musiikin kuuntelun on hyvä olla säännöllistä. Sitä voi järjestää lyhyissä pätkissä pitkin päivää, niin että se auttaa säätelemään mielialaa ja vireystilaa tilanteen mukaan. Esimerkiksi hoivakodissa ennen omaisten vierailua voi olla hyödyllistä kuunnella musiikkia, joka tuo muistoja heistä ja virittää oikean mielentilan.”

Melodinen death metal

Aivotoiminnan ja musiikin suhdetta tutkiva Teppo Särkämö sanoo, että ei ole itse aktiivinen musiikin harrastaja, ei osaa laulaa tai soittaa. ”Mutta rakastan musiikin kuuntelua.”

Ei ole huonoa musiikkia, Särkämö sanoo. Jokainen musiikki puhuttelee jotakuta.

Mielimusiikkia Särkämöllä on monenlaista, mutta erityisesti yksi puhuttelee tunnetasolla: ”Suomalainen melodinen death metal.”●

KUVA: 3DESC / DREAMSTIME.COM

Arvokuiluun puututaan Suomessaakin

Ministeriön uusi esitys seuraa tarkemmin direktiiviä.

Teksti LAURI KAIRA

E U-maat ovat säätämässä lakia, joka korjaisi niin sanotun arvokuiluongelman. Nyt Suomi on lähtemässä tähän mukaan. Vielä puoli vuotta sitten tilanne näytti aivan muulta.

Arvokuiluksi kutsutaan sitä, että Tiktokin ja Youtuben kaltaiset suuryritykset voivat levittää musiikkia sopimatta ja maksamatta. Ne voivat vierittää sopimusehdoilla vastuun pois itseltään – niille palvelun käyttäjille, jotka lataavat palveluun toisten tekemää musiikkia, tv-sarjoja tai elokuvia.

Vuonna 2019 annettu EU-direktiivi vaati korjaamaan tilanteen. Kaikkien EU-maiden pitää sen mukaan säätää, että tällaiset verkkopalvelut ovat samanlaisessa vastuussa kuin muutkin Spotifyn ja Netflixin tyyppiset palvelut. Muutosten piti olla voimassa viimeistään kesällä 2021.

Virkamiesesitystä korjataan

Opetus- ja kulttuuriministeriö tiedotti 15.2. järjestämässään kuulemistilaisuudessa, että nyt Suomikin aikoo toimeenpanna tämän direktiivin normaalilla tavalla.

Alkuperäinen virkamiesesitys ei olisi tehnyt tätä, vaan digijäit olisivat voineet jatkaa Suomessa niin kuin ennenkin. Tuo aiempi esitys herätti lausuntokierroksella vastalauseiden myrskyn.

Sen nähtiin olevan taiteilijoille vahingollinen, pitkälti direktiivin vastainen, ja kaiken

lisäksi siinä oli paljon sellaista, mikä ei pohjannut lainkaan direktiiviin. Esitys poikkesi myös lähimaiden, kuten Ruotsin ja Tanskan implementointiesityksistä.

”Palaute otettu huomioon”

Uuden lakiesityksen valmistelee eri virkamies kuin aiemman.

”Jatkovalmistelussa otettiin huomioon runsas lausuntopalaute”, kertoi viimesyksyisen lausuntokierroksen jälkeisestä valmistelusta vastannut hallitusneuvos **Anna Vuopala**.

”Olemme seuranneet direktiivien sanamuotoja ja rakennetta sekä tavoitteita niin pitkälle kuin mahdollista. Olemme tutustuneet Ruotsin ja Tanskan malleihin ja pyrkineet yhteneväiseen tulkintaan.”

”Esityksestä on myös poistettu suurin osa direktiiviin perustumattomista muutosesityksistä. Ne arvioidaan myöhemmin uudelleen ja käsitellään eri yhteydessä”, sanoi Vuopala.

Nopeasti eduskuntaan

Nyt implementoitava direktiivi herätti jo vuonna 2019 kovan keskustelun. Google lobasi sitä vastaan kovasti ja sai tuekseen muun muassa piraattipuolueen meppejä. Valtaosa suomalaisista mepeistä äänesti direktiivin puolesta.

”Direktiivi pyrkii vahvistamaan tekijöiden ja muiden oikeudenhaltijoiden asemaa suuriin verkkopalveluihin nähden”, sanoi kuulemistilaisuuden avannut tiede- ja kulttuuriministeri **Antti Kurvinen**. ”Tämä on oikea linja ja sitä pyritään implementoinnissa noudattamaan.”

Koska direktiivin implementointi on Suomessa myöhässä, Suomea uhkaavat jo EU:n myöhästymissakot.

”Jotta saamme lakiesityksen nopeasti eduskuntaan, esityksestä on karsittu pois suurin osa direktiiviin kuulumattomasta aineistosta ja keskitytään nyt olennaiseen,” sanoi Kurvinen.●

KUVA: LAURA KOTILA / VALTIONEUVOSTON KANSLIA

KUVA: OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen ja hallitusneuvos Anna Vuopala kertoivat ministeriön kuulemistilaisuudessa, miten Suomi implementoi niin sanotun tekijänoikeusdirektiivin (DSM-direktiivi) ja verkkolähetyksidirektiivin.

Koska alkaa normaali aika?

Suuri osa musiikkialasta ei palaa normaaliin, kun koronarajoitukset puretaan.

Teksti LAURI KAIRA

Päättäjät ajattelevat, että normaaliajat palaavat heti, kun rajoitukset puretaan. Ainakaan ohjelmatoimistojen ja tapahtumanjärjestäjien kannalta se ei pidä paikkaansa.

”Tämä kevät on jo menetetty. Se mennään täydessä epävarmuudessa, koska näiden kahden vuoden jälkeen asiakkaat eivät uskalla luottaa päättäjien lupauksiin,” sanoo ohjelmatoimisto Piikkikasvi Agencyn **Kari Pössi**.

”Ellei tule takapakkia ja uusia rajoituksia, puolentoista vuoden päässä oleva kesä 2023 voi olla jo normaali.”

”Konserttien ja kiertueiden järjestäminen on pitkän tähtäimen työtä”, sanoo Pössi. ”Tässä vaiheessa suunnitellaan yhteille jo talven 2023–2024 kiertueita.”

Muusikkojen liiton puheenjohtajan **Ahti Väänttisen** mukaan freelancemuusikoiden työtilanne elää kysynnän mukaan.

”Kun se nyt toivottavasti alkaa elpyä, osa työllistyy ainakin jossakin määrin. Mutta sen tason saavuttamiseen, jolla oltiin ennen pandemiaa, menee vielä helposti vuosi tai enemmän.”

”Kyse ei ole ainoastaan rajoitusten poistumisesta vaan myös koko alan toiminnan käynnistämisestä ja resursoinnista, yleisön lähtemisestä liikkeelle jne. Tappionsieto-

kyky on nyt erityisen heikko, ja siksi ei voi lähteä ’takki auki’ kiertämään”, sanoo Väänttinen.

Vaikeat kaksi vuotta

Joose Berglund Stupido Records & Bookingista kertoo, että tilanne on ohjelmatoimistoille vaikea. ”Uusia varauksia ei tehdä, koska siirtyneitä varauksia on parin vuoden edestä.”

”Meille tilanne ei todellakaan ole normaali heti, kun rajoitukset puretaan. Alamaissa voidaan olla vielä vuosia.”

Koronarajoitukset ovat olleet alalle raskaita. Moni uskoo, että päättäjät eivät yksinkertaisesti ymmärrä alan taloudellisia

realiteetteja. ”Kun määrättiin, että tilaisuuksiin saa ottaa 50 prosenttia asiakkaista, moni varmaan luuli että se poistaa puolet ongelmasta.”

”Tosiasiassa se pudottaa pääsylipputuotot puoleen, joten kaikki ne keikat tehtiin ihan suoraan tappiolla”, Pössi sanoo. ”Siihen on ihan syynsä, minkä takia konserttipaikat ja ravintolat ovat tietyn kokoisia.”

KUVA: RIKKA MUONONEN

KUVA: TERO AHONEN

Kari Pössi (vas.) laskee, että kesä 2023 voi jo olla normaali, Ahti Väänttinen muistuttaa, että alan tappionsietokyky on nyt erityisen heikko.

KUVA: EELIS BERGLUND

KUVA: ANO PAAKKAINEN

Joose Berglund (vas.) sanoo, että siirtyneitä varauksia on parin vuoden edestä ja Jenna Lahtinen vaatii päättäjiltä kattavaa toimenpideohjelmää.

Mikä avuksi?

Elävän musiikin sektoria edustavan LiveFinin **Jenna Lahtinen** on ollut pitkään kriittinen sekä rajoituksia että alan tukia kohtaan.

”Linja on ollut tempoileva. Lisäksi kesti pitkään, että alan toiveita tukien rakenteiden ja ehtojen osalta alettiin ottaa huomioon”, sanoo Lahtinen. ”Ja yllättäen ihan viime aikojen päätöksissä ne on taas unohdettu.”

Jotta live-ala saadaan taas vauhtiin, Lahtisella on selvät toiveet päättäjille. ”Jos rajoituksia vielä tarvitaan, niiden tulee perustua läpinäkyvään dataan ja näyttöön, ei näytösluontoisuuteen. Ja toivottavasti ei edes tarvita! Koronatukien tulee kohdistua kentän toimijoille tarkoituksenmukaisesti ja niin, että ne kattavat sen koko kentän, joka koronasta on kärsinyt – ilman väliinputoajia.”

Tulevaisuudessa päättäjien, puolueiden ja eri hallinnonalojen on sitouduttava yhteistyössä koko musiikkialan kanssa rakentamaan sellainen pitkän aikavälin toimenpideohjelma, jolla turvataan alan perusedellytykset, työllisyys ja kasvu,” kiteyttää Lahtinen. ●

Intohimona musiikki

soundi.fi

Post-korona. New Digital Era. Katalogit. Ääniteilmoitus. RDx. S.
Soittolista. Instagram. Tilitykset. Master-oikeudet. VRDP. Biisi.
Työttömyys. NFT. Youtube. Pressi. Inflaatio. Muusikko. Tausta.
Tuotanto. Lupa. Studio. Portaali. Musiikkivideo. Tekijänoikeus

Kerro. Me kuuntelemme.

Me Gramexilla haluamme ymmärtää entistä paremmin
musiikin ystäviä ja sen esittäjiä, käyttäjiä ja tuottajia.
Miten me palvelemme sinua nyt ja jatkossa?

Vaikuta ja vastaa asiakas- ja sidosryhmätutkimukseemme
osoitteessa www.gramex.fi/gramex-kuuntelee.
Kysely on auki 14.3.–1.4.2022.

Osallistujien kesken arvomme neljä 100 euron
elämys-, tapahtuma- ja kulttuurilahjakorttia.